

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy órára 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy órára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, május 1.

Mai számunk főbb közleményei:

Vendégek: A vörös május.
A képviselőház ülése.
Aradvármegye közgyűlése.
A miniszterelnök az olasz borvám ellen.
Interpelláció a Krivány-pótdadé miatt.
A vashíd ügye.
Insultált ügyvéd.
Az első főpróba.
Megszemélyesített községi választások.
Auer-égők a mellék-utakban.
Aradmegyei jegyzők ülése.
Az aradi színház megnyitása.
Egy pécskai lapszerkesztő odisszeája.
Két párbaj a bíróság előtt.
A hortartányokról.
Tárca: Divat az edényekben. Irta: Prém J. dr.
Regény-Csarnok: A fehér hattyú. Irta: Catulle Mendés.

A vörös május.

Arad, április 30.

Amióta az 1889. évi párisi szociálista kongresszus május hó 1-ét munkásünnepé tette meg, így kora tavasszal az egész művelt világon végigborzong a szociálisták láza. Ezt körülbelül meg kell szokni, ami ma már annál is könnyebb, mivel a politikai elégedetlenségek történeti idők óta közönségesen kora tavasszal mozdulnak meg.

Aki pedig ezeket a mozgalmakat nyílt szemmel és szabadelvű politikai meggyőződéssel nézi, az nem is fog azokban mindjárt rémeket látni. A tavaszi vörös mozgalmak tulajdonképpen gazdasági jellegűek.

A szociálisták nem vitte annyira, sőt nem is viszi annyira soha, hogy a fennálló parlamentáris alkotmányok helyett ujjal, jobbal tudja a világot kecségetni. Az olyan pártok pedig, amelyek jobb, vagy legalább jobbnak tetsző államjogi rendet nem tudnak a világnak ígérni, forradalmat csinálni nem képesek. Az emberek magukat a nagy politikai dolgokban lóvátételni nem engedik. Akármilyen munkástömeget mozdítsanak is meg a szociálisták, maga a nemzet sohasem lesz velük. A fődolog az államra nézve tehát mindig csak az marad, hogy a törvényesség, az élet- és vagyonbiztonság korlátait a mozgalom meg ne rongálja s az államhatalom szigorúan ügyeljen arra, hogy a politikai eszmék megengedett propagálásán túl semmi se történjen, ami a közrendet feldulhatná, vagy haszon nélkül való károkat okozna, ami különben a gyűlésezéseknél és körmeneteknél könnyen előfordul.

Szabadelvű kormánypolitika mellett a tavaszi mozgalmak lebonyolítása nem nehéz. A szabadelvűség igazi jósága ilyenkor tűnik ki leginkább. Az a nagy méltányossági és kiegyenlítő erő, amelyet a liberálisták képvisel, az osztályharc mérget minden vonalon csillapítja, az összeütközéseket veszélytelenné teszi s az erőszakos hajlandóságokat az alkotmány keretei közt reformtörvényekké változtatja át. A békés politikai fejlődés nagy biztosítékai csakis a szabadelvű politikában rejlenek; minden más merevebb és túlzottabb tör-

vényhozási vagy kormányzati principium összeütközésekre és kitérésekre vezet s a nemzeti életben mindig előforduló elégedetlenségeket nyomásával feszültséggé, olykor nagy veszedelemmé változtatja át. Azért helyesen hasonlítják a liberálistákat az államkormányzatban ahhoz a két szabályozó golyóhoz, mely a gőzgépeknél a maga lendülete szerint a tulságos gyors forgást mérsékeli, a lassu forgást pedig magától gyorsítja.

Es azért nincs igazságuk azoknak a klerikálisoknak sem, akik a szociálisták szervezkedéseért és mozgalmaért a szabadelvű politikát okozzák, mint ezt imént egy néppárti lap tette, amikor a szabadelvű politika rovására írta azt, hogy a magyar szociáldemokrata-párt újra szervezhette magát. Holott helyesen a magyar szabadelvű politika javára kellett volna írni azt, hogy Magyarországon a szociáldemokrata mozgalmak még legveszedelmesebb formájukban sem jutottak el a nyílt kitérésig és a közrend megzavarásáig. A mi pedig más politikai vezetőeszmé uralkodása alatt óhatatlanul bekövetkezett volna.

Belgium példája ebben több, mint kézzelfogható bizonyíték. A mióta a belga szabadelvűeket a klerikális elnyomta s a brüsszeli képviselőházban makacs klerikális többség uralkodik, a szociálisták az alkotmány és az államrend veszedelmévé lett. Érdekes, hogy a 9 év előtti nagy szociálisták mozgalom alkalmával, mely

TÁRCA

Divat az edényekben.

Irta: Prém József dr.

Az ebédlők és pohárszékek kincse: a porcellán, a fajánsz és majolika. Sok háziasszonynak büszkesége, ha asztalára finom, szép edényeket rakhat. Fényűzés ez is, még pedig igen költséges; de szerencsére itt a szép és hasznos kezét nyújtanak egymásnak.

Mint mindenben, úgy az edényekben is folyvást változik az ízlés és a divat. Ez a változás századok óta tart s alig van érdekesebb, mint visszapillantani, miként keletkeztek az egyes edény-nemek, melyek most is szokásban vannak, hisz étermeink, szalonjaink szép tárgyai azok.

A fajánsz (fayance) és majolika előállítására majdnem ugyanegy. A félig égetett tárgyakat folyékony, mázas anyagba mártják; míg ez nedves az edényen, ráfestik az ékítményeket s aztán újból az égető kályhába teszik. Az olaszoknál Luca della Robbia (1388—1480) hozta divatba az ilyen műveletet, amikor márvány és bronz helyett: égetett agyagot használt szobraihoz. A „fayance“ név Faenza olasz városától ered; a „majolika“ neve Majorca szigetéől, némileg eltorzítva.

Az olasz majolika kétféle. Az egyik nemes fekete vagy kék színekben körvonalazott alakok láthatók, melyeken a testrészek disznélkü-

liek, a ruházat pedig festett. Ez a fajta a „meze majolika“ név alatt ismeretes. A másik, későbbi fajta készítői valamiképp elcsenték a Luca della Robbia titkait s eleinte egész fehér edényeket gyártottak, majd olyanokat, melyeknek alapja fehér, de ékítménye színes, végre pedig egészen tarka edényeket készítettek. E három fajta a „majolika fina“ név alatt ismeretesek. Az olasz festők közül nem egy hírneves állt be díszítőnek s azért a művek méltó helyet foglalnak el a múzeumokban.

Az olaszoknak nem sokára német versenytársak akadtak, még pedig Nürnbergben. Itt is egy művész-család élt, melynek számos tagja fajánsz-készítéssel foglalkozott. Hirschvogel Veit (1441—1525) üvegfestő volt s e mellett a fázesség nemes mesterségét is űzte. Egyik fia, a híres Hirschvogel Agost, a most nagy becsben levő német renaissance-kályhák szerzője. E kályháknak domborművi díszítései mindmégannyi remek fajánsz mestermű.

Fanciaországban is támadt versenytársa az olaszoknak. Palássy Bernát (1310—1500) egy nürnbergi csészét látott. Föltette magában, hogy kikutatja a készítése titkát. Tizenöt esztendei fáradság után célt is ért. Azóta Palássy névvel az agyagipar egy külön fajtát jelöl, még pedig a domborművekkel ékített edényeket. Ezek a dombormű-ékítmények: levelek, kagylók, csigák, hüllők, halak, rovarok, melyeket természet után gipszbe mintáztak a feltaláló. A Palássy-edények ennél fogva nem közönséges használatra valók, hanem csak díszül szolgálhatnak.

Igen híres francia fajánsz a „Henrydeux“ nevű is. Ezt a nevet II. Henrik királytól azért kapták a díszedények, mert rajtuk az ő uralkodói jelmondata ékeskedett, vagy a király kedvesének Diana de Poitiers neve volt olvasható. A fajánszok anyaga közönséges gipsz-anyag. Többnyire sárgás-barna szíű sávok, apró alakok és más figurák díszítik. Stíljük a tizenhatodik századnak felel meg és arabeszkjeik mozaikszerűen berakottak.

Németalföldön is mivelőkre talált a fajánsz és a majolika. Az olasz modor sajátosságainak utánzását azonban csakhamar egy eddig ismeretlen stíl utánzása váltotta föl. Nagy fordulat állt be.

Egész váratlanul itt termett a porcellán. Ugy történt a dolog, hogy Németalföldre, különösen Delftbe sok kínai porcellán került. Ezt próbálták utánozni s mert porcellán-föld nem volt, fehér anyagot használtak a delftié s az edényeket ácsillámló mázzal vonták be. A delfi készítmények csakhamar Angliába is átvándoroltak, a hol Jorich Wedgwood gyárat alapított. Ez a gyár, melynek neve Euffruria és Staffordshire városában van, azóta világhíre emelkedett.

Most aztán élet-halálharc keletkezett a fajánsz és porcellán között.

A kínaiak már kétezer év óta üzik a porcellánipart. A „valódi“ vagy „kemény porcellán“, melyet két ázsiai nemzet használ háromnegyed rész „kaolin“-t vagyis porcellán-földet s azonkívül földpátot tartalmaz. Ez utóbbi előse-

a gépekben és gyárakban olyan óriási rombolásokat tett, még a francia szocialisták is ellepték Belgiumot és itt fejtették ki igazi romboló erejüket, a hol a parlamenti többség reakcionárius. Miért? Azért, mivel a francia köztársaság politikája szintén liberális alapokon nyugszik s ott a szocializmus éppen azért sohasem birt nagy akcióig eljutni, holottan tudva van, hogy Franciaországban a szocializmus sokkal nagyobb és erősebb, mint Belgiumban. Franciaország még az anarchisták elmekóros romboló ösztöne ellen is megbirta magát védeni a dinamit-törvényekkel, a nélkül, hogy a milliók kincsét tevő közszabadságokat meg kellett volna szoritania.

Ellenben Belgiumban ma a társadalmi rend alapjai meg vannak rázva. A klerikális többség makacssága és merevsége tökéletesen feldulta ezen kiválólag iparos-állam gazdasági rendjét, sőt beláthatatlan veszedelmekbe sodorta magát az alkotmányt is. Mindez elkerülhető lett volna akkor, ha Belgiumban a szabadelvű többséget a klerikálisok el nem nyomják s az alkotmány revíziója békés reform útján, a nemzeti érdekek kimélése mellett s ezekkel összhangban következett volna el. A reformokra kellő időben képtelen klerikális többség sodorta ebbe a veszedelembe Belgiumot. Es éppen így járnánk mi is akkor, ha a néppárti klerikalizmus nem hogy többséggé lenne, — mivel ettől a veszedelemtől országunkat régi Gondviselése meg fogja óvni — de bárha az államvezetésben az ő merev, haladásra és mértéktartásra egyképpen alkalmatlan principumai csak részben is érvényesülnének.

Egyébiránt Magyarországon a szocialdemokrácia nem belga, hanem német minták után szervezkedett s így a „belga módszerrel“ való fenyegetőzés nem komoly.

A mostani szociális mozgalmat mi tulajdonképpen csak abban látjuk közvetlen veszedelmesnek, hogy a budapesti pártvezetőség a vidéki magyar parasztnépet is mindjobban belevonja hálójába, ezenfelül az iparosok munkahiánya által okozott elégedetlenséggel rutul visszaél.

giti, hogy a porcellán tömött és átcillámoló legyen. Kétségtelen, hogy anyaga tisztább, könnyebb és tömöttebb, mint a fajánsz. azért, a közösleges használatra is alkalmasabb. A fajánsz anyaga likacsos, zománcos máza is durvább s azért olyan finom képekkel sem lehet díszíteni, mint a sima porcellánt.

Ez előnyök miatt a porcellán kedveltebb. De már Középkorban is hanyatlásnak indult az anyagipar. Ulyan edényeket, mint a tizen-nyolcadik században készítettek, mai nap már a kínai és japáni gyárosok sem bírnak előállítani. Magok a jeddói és nankingi porcellán-iparosok keresve-keresik a régi szép példányokat s Európából visszaviszik a hazájukba.

Szinre, csillogásra nézve nagyon különböző a keleti porcellán. A miakói sötétkék, a jeddói piros s a kiakói világoskék ékítményekkel bir.

Sok fejtörést okozott Európában: mikép állítsák elő a porcellán-földet? Már 1695-ben Saint-Clouban egy sajátságos anyagot neveztek annak. De ebben sem kaolin, sem földpát nem volt, hanem üveg elemeket tartalmazott. elnevezték „mesterséges lágy porcellán“-nak. Csillámlását savak által nyerte, alakulási képességét azzal segítették elő, hogy szappannal keverték, máza pedig valóságos olom-tartalmu üveg volt. Ez anyagból a később oly híressé vált sévres-i gyárban (Páris mellett) 1804-ben is dolgoztak, de már 1768 óta, a mikor Saint-Yrieix-ben kaolin-telepre bukkantak: valódi porcellánt is gyártottak.

Az előbbi ellen a hatóságoknak, a magyar gazdáknak és a magyar értelmiségnek kell föllépnie. A másik visszaélés ellen azonban csakugyan erőlyes rendszabályokra van szükség. Mert a liberálizmus az államkormányzatban nemcsak a szabadságot jelenti, hanem a rendet és békét is. Még pedig egyformaképpen és mindenkor. Még a vörös május első napján is.

§

A facseti petíció. A báró Harkányi Frigyes facseti képviselő mandátuma ellen beadott petíciót a kérvényezők annak idején visszavonták. A törvényes határidőn belül azonban újabb tiz választó ismét kérvénnyel támadta meg a mandátumot, melynek tárgyalását — mint fővárosi tudósítónk táviratozza — a Kuria II. választási tanácsának elnöke, Vavrik Béla május hó 27-én délelőtt 10 órára tüzte ki.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 30.

A honvédelmi költségvetés tárgyalását ma általános nagy érdeklődés mellett folyatták. A karzatok zsufolásig megteltek és megtelt a völgy is. Nessi Pál volt az első szónok s ugyancsak nem bizonyította be, hogy nincs szüksége a tanulásra, miként azt tegnap Fejérváry megjegyezte. Szóval nem jól tudta a leckét. Ezt a parlamenti bíróság egyhangulag konstatálta.

Rákosi Viktor lépett aztán a katedrara és elhumorizálta az egész leckéjét, de a pártja tetszése mellett. Sipulusz ezuttal sem tagadta meg magát. Otletei, élcei hatottak minden oldalon.

Ezután valóban szép, komoly beszéd következett: a Münnich Auréli, aki az egész jobb-oldal folytonos, élénk tetszése mellett fejtegette a honvédség fejlődését és Fejérváry kiváló érdemeit.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró miniszter.

A Mexikóval kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot a Ház végleg elfogadta.

A valódi porcellán európai felfedezője Böttger Frigyes híres alchimista. Ez a tudós a bölcsek követ kereste 1704-ben s a vörös porcellán anyagra bukkant. Néhány évvel később az történt vele, hogy parókájának hajpora megázott s megszáradva megkeményedett. Ez pompás felfedezés volt. Utána járt, honnan való a hajpor s rájött, hogy Schneebergben egész kaolin-telep van. Az itt talált anyagból Böttger 1709-ben először készített fehér, áttetsző porcellánt. A Meissen melletti kastély, melyet gyárrá alakították át, már Böttger alatt nevezetes volt s világhírét egész máig megtartotta.

A meissenai titok csaknám elterjedt s időközben Bécsben, Berlinben, Stoke-uppon-Trentben támadt porcellángyár. Nálunk már régóta a Farkasházi Fischer-család szorgalmából virágzik Herenden (Veszprém-megyében) a híres magyar ipartelep.

Ekkép a fajánsz, majolika és porcellán folyvást változik a divatban. Hol ez, hol amaz kedveltebb. Volt idő, a mikor a porcellán megvetette az egyszerű ékítést és valóságos festményekkel pompázott: ekkor beállt a hanyatlás és a divat viszatért a fajánszhoz. Később megint a porcellán kerekedett felül s a majolikát a műkamarákba, muzeumokba szoritotta vissza.

Mai nap a diszedények közül ismét a majolika és fajánsz uralkodik, mert divatba kerültek az erős színek.

A delegáció és kvóta-bizottság.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy pártja a régi hagyományhoz ragaszkodva, a jelen évben sem vesz részt a delegációban, sem a választásban.

Elnök elrendeli a névszerinti szavazást a kvóta-bizottság tagjainak megválasztására. A bizottság tagjaik megválasztottak: Falk Miksa, Hadik János gróf, Hegedüs Sándor, Hieronymi Károly, Hódossy Imre, Josipovich Géza, Láng Lajos, Major Ferenc, Scitovszky János, Tisza István gróf.

Következett a delegáció tagjainak megválasztása.

A delegáció rones tagjaivá választottak: Andrassy Gyula gróf, Andrassy Tivadar gróf, Beksics Gusztáv, Berceviczy Albert, Bolgár Ferenc, Dániel Ernő báró, Dániel Gábor, Dedovics György, Dokus Ernő, Falk Miksa, Flieger Károly, Francisci Henrik, Hadik-Barkóczy Enre gróf, Hegedüs Sándor, Hieronymi Károly, Hódossy Imre, Jakabffy Imre, Josipovich Imre, Klobusitzky János, Kristoffy József, Kubinyi Géza, Láng Lajos, Miklós Odön, Münnich Aurél, Papp Géza, Perczel Dezső, Rosenberg Gyula, Spevec Ferenc, Szemere Miklós, Szentiványi Árpád, Szerb György, Tallián Béla, Telegi Sándor gróf, Tisza István gróf, Zichy Jenő gróf, Wilczek Frigyes gróf, Rakovszky István, ifj. Zichy János gróf, Holló Lajos, Okolicsányi László.

Póttagok lettek: Adamovich Béla, Bethlen Balázs gróf, Biró Lajos, Nopcsa Elek báró, Redner Ferenc, Sággy Gyula, Semsey László, Szóts Pál, Telegdi József, Werner Gyula.

A honvédelmi költségvetés.

Wilczek Frigyes gróf: Az örök béke korát még nem értük el, s mindaddig, míg ezen idő el nem következik, minden államnak arra kell törekednie, hogy hadserege minél erősebb szervezettel birjon. Azonban e mellett arra kell törekednie, hogy a szegény nép terheit ne növeljük. sürgeti, hogy a katonai szolgálati idő két év legyen. A kivándorlás okának mindenki azt vallja, hogy az a munkaerő hiánya, ezt az argumentumot azonban nem veszi a kormány tekintetbe a szolgálati idő megállapításánál. A szabadságolásokot a nyári időszakban kellene eszközölni. A katonai lóvásárlásnál nem veszik tekintetbe a lótenyésztő gazdák érdekeit. Közvetlenül kell bevásárolni mindent. A honvédségnél a vallásosság fejlesztését kívánja. A katonai bíraskodás reformját a miniszter figyelmébe ajánlja. A költségvetést nem fogadja el.

Nessi Pál a katonai bíraskodással kíván foglalkozni, melyre vonatkozólag a miniszter ígéretet tett, de ígéretét eddig még be nem váltotta. Széll Kálmán tegnapi szavára reflektálva, a királyi leiratot alkotmányellenesnek mondja. Felemlíti, hogy a magyar királyi testőrség parancsnokává olyan egyén lett kinevezve, aki nem magyar állampolgár, aki magyarul nem is tud. Ez világos megsértése a magyar alkotmánynak, kéri tehát a minisztert, hogy e kérdésben minél előbb világosítsa fel az országot. Kifogásolja, hogy a honvédségnél az előléptetés a német nyelv tudásától függ, és az oktatás meg a társalgás nyelve német. A többség ma teljesen eltért Deák Ferenc elveitől, és azokat eladta Bécsnek. Felhossa, hogy nem engedik meg a honvédeknek, hogy részt vegyen a magyar nemzeti, vagy gyászünnepeken, de Hentzi szégyenoszlopához elvezetik.

Visontai Soma: Ha egy magyar miniszter meghal, magyar katona egy sincs a temetésén!

Fejérváry Géza báró: Nem igaz!

Visontai Soma: Hát Horánszky temetésén nem volt katona!

Fejérváry Géza báró: Igenis volt! Tiltakozom ez ellen!

Rakovszky István: Igenis volt katona!

Visontai Soma: Meg kellett volna nézni a francia elnök temetését, mennyi katona volt ott!

Nessi Pál megdöbbenőnek mondja, hogy ilyen fiatal intézménynél, mint a milyen a honvédség, oly óriásira emelkedtek a nyugdíjak. Ennek oka az, hogy a jó magyar katonákat nyugdíjazzák. A költségvetést nem fogadja el.

Sipulusz beszél.

Rákosi Viktor mindenekelőtt hálát mond az Istennek, hogy meggyógyult a miniszter és nem kell lábujjhegyen járni, hanem a sarkára állhat már. (Derűtség.) A miniszter betegsége

végén azt mondták a kormánypárti lapok, hogy Fejérváry a javulás útjára lépett. A budzet épen nem mutatja ezt. (Derűtlenség.) A minisztert két szempontból lehet megbírálni, egy osztrák és egy magyar szempontból. O egy meghasonlott lélek lehet, mert a honvédelmi miniszter folyton haptakban áll a tábornagy előtt. Ha valamit szeretne tenni a miniszter, akkor a tábornagy egyszerűen lefuvat. (Derűtlenség.) A királyi leirattal foglalkozik, melyről azt mondja, azért jelent meg a meteorologia-rovatban, mert mint menykőcsapás érte a mi alkotmányunkat. (Derűtlenség.) A törvény csak közös védelemről szól és nemzeti hadsereget említi, amit épen nem szándékozik alkotni a kormány. Pedig az önálló hadsereg létesítése a királyi ház érdeke. Kikel a katonaság németesítése ellen. Kifogásolja, hogy a katonaságnál nincs semmi nemzeti szellem. A delegációról szólva azt mondja, hogy a magasabb komikum hatásával van az emberre, mikor a delegáció elnöke, most már 35-ször elmondja, hogy a delegáció tagjainak bölcsességére bizza, hogy megfogja találni a helyes utat, a delegáció végével pedig azt mondja az elnök, hogy nem hiába bizott a tagok bölcsességében. A delegációban kiszolgált professzionátus mamelukok vannak. (Derűtlenség.) Az ott levő ellenzékeskedők úgy tesznek, mint a hadgyakorlaton a fehérsipkások, akik üres paronokkal lövöldöznek parancsszóra. (Élénk derűtlenség.) Kik a delegáció tagjai? Münnich Aurél, aki bizonyosan valami megfordított gardához tartozik, mert sohasem hal meg, de minden kormánynak megadja magát. (Élénk derűtlenség.) A legfőbb tengerész a delegációban Rosenberg Gyula, a kinek hírnevét ismeri mindenki a Kárpátoktól az Adriáig. (Élénk derűtlenség és taps.) Ilyen delegációval azt teszi Krieghammer, amit akar és könnyen szavaztat meg 172 milliókat hadihajókra.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Mesebeszéd. Nem igaz belőle egy szó sem.

Pichler Győző: En már láttam azokat a hadihajókat! (Derűtlenség.)

Rákosi Viktor: Minek nekünk hadihajó? Minek foglaltunk el Kinában egy négyzetkilométer területet, talán, hogy copfot szerezzünk, itt az elég. (Élénk derűtlenség.) A hármasszövetségről szólva, azt mondja, hogy micsak kibicelünk a hármasszövetségben, miként Goluchovszky a zoké klubban. (Élénk derűtlenség.) Pedig a német birodalom nekünk köszönheti nagy hatalmát. Es mégis milyen halátlan az a németiség, mely — amint mondja az *Aldeutsche Band* — a magyarországi németek elnyomásán segitendő, 200 ezer márkát szavazott meg a magyarok ellen.

Lutz Károly: Nem áll, hiszen már megcáfolták!

Vészi József: Igenis, hivatalosan megcáfolták!

Rákosi Viktor: Nem cáfolták meg! A honvédelmiügyi miniszter megmondhatná annak a németiségnek, hogy Ausztria és a német birodalom csak akkor lesz erős, ha Magyarországon a magyar nemzet lesz uralkodó, mert ha a magyarság hegemoniáját elveszti, akkor olyan lesz, mint a Balkánon, hogy egymást akarják felfalni a nemzetiségek, de egyik sem bír a másikkal.

A közös hadseregnek megszavazott költségvetést nem szavazza meg, mert abból nem szivárogoz semmi Magyarországra, hanem minden Ausztriában marad. Nálunk is megmarad valami: a honvéd zenekar, de erre sem szavaz meg semmit, mert jól tudja, hogy az mindig ezt fujja: „Nesze semmi, fogd meg jól!” (Derűtlenség.)

Addig, a míg itt van a székely-akció, rutén-akció, alföldi csatornázás, melyekre pénzünk nincs, addig ennek a honvédségnek semmit sem szavaz meg. (Élénk helyeslés a szélbalon. Sokan üdvözlik.)

Münnich Aurél: Rákosi azt mondta, hogy ő minden kormánynak megadja magát. Igenis megadja, ha meggyőződése is ezt diktálja, mert jól tudja, hogy a kormány csak hazafias dolgokat cselekszik s épen ezért bizalommal is van a kormány iránt, és a honvédelmi kormány iránt is. Visszapillantást vet a honvédség történetére a megalakítástól fogva és elmondja, hogy a honvédséget milyen nagy szeretettel és hazafisággal fejlesztették akkor is, midőn még a vezetőség aggodott a felett is, vajjon

sikerülni fog-e ez a nagy mű. A honvédség fejlesztése pedig magyar szellemben haladt.

Papp Zoltán: Osztrák szellemben. (Zaj, felkiáltások. A hadsereg kiegészítő része!)

Münnich Aurél: Ez mesebeszéd, ilyen nem lehet állítani. A honvédség a törvény értelmében a haderő egyik része, az ellenkezőt állítani sem lehet. A honvédség ma már akként fejlődött, hogy bizvást lehet bizalmunk benne, mert az megfogja védeni a hazát és a királyt. (Zajos helyeslés jobbról.) Nem lehet lerántani, akik ezeket az eredményeket előidézték, támadni lehet, de bizonyítani nem. (Élénk tetzés. Éljen Fehérváry!)

Ez a kormánypárt mindig megadta az eszközöket a honvédség fejlesztésére.

A költségvetést elfogadja. (Zajos helyeslés jobbról.)

Rákosi Viktor személyes kérdésben kijelenti, hogy Münnich katonai pályája nem n,ert csatákból, hanem elmondott beszédekből áll. (Derűtlenség.) Münnich mindig a jövő kormányokban is bizott. (Derűtlenség.) Tehát lekötötte a bizalmát 200 évre is, ha addig él.

Münnich Aurél kijelenti, hogy igenis bizik abban, hogy a kormánynon mindig hazafiak fognak ülni és ha a 48-as párt lesz is kormánynon, akkor sem fogja elárulni a hazát.

Elnök szünetet ad.

Szünet után.

Kubik Béla Münnich Aurél szavaira válaszulva örömmel konstatálja, hogy most Münnich Aurél is helyteleníti azt a főfogást, mely a kormánypárton kapott lábra, hogy a honvédség nem a hadsereg egyik kiegészítő alkotórésze. Münnichtől nem fogad el tanácsot és tanítást nemzeti szempontokban.

Fejérváry Géza báró: A nemzet többsége ismételten nyilatkozott az önálló hadsereg ügyében. Tény az, hogy mihelyt külön magyar hadsereg szervezéséről van szó, mindjárt nem vehet részt az európai koncertben erejének gyengeségénél fogva. A függetlenségi párt azt kívánja, hogy a honvédség, mint véderő, más-kép legyen kezelve, mint a közös hadsereg védereje. Csak nem akarják, hogy szembeálljon és farkasszemet nézzen egymással a két hadsereg. Azt hozta fel Tóth János, hogy a honvédség szelleme nem magyar. Hivatkozik Münnich Auréira. (Derűtlenség a zélbalon.)

A függetlenségi párt alaptalanul támad, lármáznak, mert kisebbségben vannak. Nem helyesli, hogy egy párt magának arrogálja a hazafiságot. (Tetszés.) Milyen jögon tagadják ezt meg a többségtől? Mért nem vesz részt a függetlenségi párt a delegációban, ha kritizálni akar. A levelezéseknél lehetetlen más névet használni, mint a németet, mert különben óriási zürzavar állana elő és még költségöbbletet is okozna. A honvédség nincs alárendelve a közös hadseregnek. Tábornoki kar csak egy van, mert a vezényletnek egyöntetűnek kell lenni. *A két éves szolgálati időt megfontolás tárgyává fogja tenni. A katonai bíráskodásról szóló törvényjavaslatot még május havában be fogja terjeszteni.* Majd a hármasszövetséget védi, s ajánlja a költségvetést elfogadásra. (Zajos helyeslés.)

A vitát holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

A francia képviselőválasztások.

Páris, április 30. A *Havas-ügynökség* jelentése szerint a vasárnapi képviselőválasztásokon 11.216.757 jogosult választó közül 8.863.772 gyakorolta választójogát. Ezek közül 5.196.193 republikánus és kormánypárti jelöltekre szavazott, 3.352.894 pedig az ellenzéki jelöltekre, 312.639 szavazat érvénytelen volt.

Ujabb zavarok Afrikában.

Brüsszel, ápr. 30. A *XX. Siécle* jelenti, hogy a *Nilus* vidékén a helyzet nagyon aggasztó. Ugandában a benschülöttek megtámadtak néhány belga őrséget. Angol csapatok egy angol tiszt vezetésével belga területet szálltak meg Ladóban. Ebből konfliktus támadt a belgák és angolok között. Francia-Kongóból is kedvezőtlenebb hírek jönnek. Az Uban-i felső folyásánál

állítólag ismét lázadás tört ki. Hir szerint két szultán titokban elefántcsontot szállított az angoloknak. A bűnösök megbüntetésére kiküldött tisztet, a mikor 12 főnyi kísérettel megjelent a szultánoknál, meglesték és súlyosan megsebesítették.

Aradvármegye közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Népes, élénk volt a vármegye mai évnegyedes közgyűlése, a mi főkép a *Bibics-öszton-dij* odaitelésének tudható be. A gyűlés elején volt is valamelyes korteskedés, kapacitálás, sőt kombinációk is történtek arra nézve, hogy az ifju kandidáltak közül kik fognak győzni.

Urbán Iván főispán szomorú jelentéssel nyitotta meg a közgyűlést. Összesen négy halottat parentált el. Meghalt — ugymond — törvényhatóságunk egyik legidősebb, buzgó tagja: *Bánhidý Sándor báró.* Megemlékezett *Tisza Kálmán* haláláról, a ki tizenöt évig állott Magyarország kormányának élén, s hosszu, küzdelemteljes politikai mult alkonyán szállott a sirba. Mély fájdalommal jelentem *Goldis József* aradi görög-keleti román püspök el unytát. Benne nemcsak a kiváló egyházfőt gyászoljuk, hanem mi, az öregebbek tisztviselőtársukat is. Végül *Horánszky Nándor* haláláról szolt. Abban a pillanatban, a midőn hosszu politikai pályájának eszméi, tapasztalatainak érvényesítésére tér nyitott volna, ragadta el a halál. Tiszta jellem, elvűség, pusitán gondolkodás élt benne. Azt indítványozom, a négy halott elhunytá fölött a közgyűlés részvétét nyilvánítsa, és ezt *Bánhidý Sándor báró, Tisza Kálmán, Horánszky Nándor* családjával, *Goldis Józsefet* illetőleg pedig az aradi görög keleti román szentszékekkel átíratban közölje.

Napirend előtt még *Szuciu János dr.* interpellációja következett, a melyről lapunk más helyén emlékezünk meg.

(Főllratok az országgyűléshez.)

Az alispáni jelentéshez *Popovics György* világozi esperes szolalt föl, a Hegyalja közbiztonságának siralmas állapotát panaszolva el.

Dálnoki Nagy Laj s dr. válaszában elismerte, hogy a vármegye közbiztonsági állapota kedvezőnek nem mondható, s ezt jelentésében is kifejezte. Azonban ezen segitve lesz, a napokban érkezett belügyminiszteri tervek alapján utasította a főszolgabírákat, hogy a csendőrörsök szaporítása, és a különítményeknek rendszer csendőr-örsökké leendő átalakítása iránt véleményt terjesszenek be.

A közgyűlés tudomásul vette ezt a választ.

A belügyminiszter, a mint megirtuk, nem hagyta jóvá a *községi aljegyzők és irnokokról* alkotott szabályrendeletet. Kifogást en el az ellen, hogy az aljegyzőknél a jegyzői képesítés kimutatása kötelező legyen, továbbá az ellen, hogy az aljegyzők fizetése az egész vármegyére nézve egy összegben legyen megállapítva. Az állandó választmány javaslata értelmében a közgyűlés úgy módosította ezt a határozatot, hogy az aljegyző-választásoknál az oklevéllel bírók, vagy a közigazgatási tanfolyamot látogatók *előnyben részesülnek*, s hogy a fizetés mindenütt a *község* által határozottassék meg.

Az *ujszentannai zendülés* is napirendre került. A zendülés után hosszabb ideig egy század katonaság volt Ujszentannán. A karhatalom költségeit most Ujszentanna községén akarják behajtani. A törvényhatóság elhatározta, hogy fölír a belügyminiszterhez, hogy ezen költségeket tárcája terhére vállalja magára.

A pénzügyminiszter megkereste a megyét,

hogy a számvevőség hivatali helyiségeit az 908. évtől kezdve, a mikor a számvevőségek államosítva lesznek, ez állami közigazgatás részére engedjék át. Az állandó választmány előterjesztésére a közgyűlés e kérelmet, miután a számvevőség mostani helyiségére magának a megyének is szüksége van, nem teljesítette.

(Közbiztonság a hegyalján.)

Több törvényhatósági átiratot tárgyaltak ezután. Heves-megye főiratát, a mely a Rákóczi, Thököly és Bercsenyi diffamálását kimondó törvények törlése és Kossuth Lajos érdemeinek törvénybe iktatása és szobrának mielőbb leendő fölállítása érdekében szól az országgyűléshez, hasonló szellemű felirattal támogatják; ugyancsak Szeged feliratát a vidéki színi szubvenciójának fölemelése és Komárom vármegyéét is a kóbor cigányok megrendszabályozása érdekében.

Arad város megkeresésére hozzájárultak ahhoz, hogy a csölai erdőn át vezető ut közúti jeleggel ruháztassék fel; az utfenntartás költségéhez kétszáz koronát szavaztak meg. Hozzájárultak ezenkívül az Arad és Csanád-megye között való telefon-összeköttetés létesítéséhez.

Elfogadták az alispán által a községi elöljárók szabadságidejére vonatkozólag készített szabályrendeletet, a melyben ugyanazon elvek érvényesülnek, mint a tisztviselők szabadságidejéről szóló szabályrendeletben.

Az Aradvármegye közönsége által a m. kir. honvéd főreáliskola és Ludovika Akadémiánál kapcsolatosan létesített egy alapítványi helyet választás útján töltötték be. Az állásra csak egy pályázó volt: Horváth Dezső, Horváth Gyula síklői jegyző fia, ki a szükséges képesítésekkel bírt, s így meg is választották.

A vármegye közpénzeinek elhelyezéséről névszerint szavaztak. A határozat ugyanaz, a mit tavaly hoztak ebben az ügyben s így a megye pénzeit az idén is az arad-csanádi, aradi első, aradi ipar- és népbank, aradmegyei és a Viktória takarékpénztáraknál fogják gyűmölcsöztetni.

Neumann Sándor dr. seprősi körorvost a közgyűlés elmozdította állásától. Neumann egy év óta szabadságon van, többszöri figyelmeztetés dacára állását nem foglalta el s így a szabályok értelmében állásától elmozdítani kellett.

A vármegye nyolc szolgabíróját a járási főszolgabírók együttes kérelmére feljogosította a törvényhatóság a kihágási ügyekben való ítélkezésre.

(Két község insége.)

Az almás-kamarási és nagy-kamarási inségeseknek a vármegye közönsége segélyt adott. A közgyűlés hozzájárult a kölcsönnyújtáshoz, sőt Vásárhelyi László indítványára azt is elhatározta, hogy felir a kormányhoz inségmunka adományozása iránt. A két aradmegyei községben a legnagyobb fokú inség uralkodik s ezért kívánatos volna, ha a miniszter legalább 20,000 korona közúti munkát nyújtana a két község lakóinak.

Epen ennek a pontnak tárgyalása közben vette kézhez a főispán a belügyminiszter leiratát, melylyel az ügyei inségesek részére a tavaly kért közmunkát 30 ezer koronáig engedélyezte.

(Matavovszky nyugdíjazása.)

A közgyűlés utolsó pontjai között szerepelt Matavovszky Nándor kórházi igazgató-főorvos nyugdíjaztatása. Az öreg főorvos 43 évig állt az aradmegyei kórház élén s az ezen idő alatt szerzett érdemeiért a közgyűlés elismerését fejezte ki irányában. Nyugdíját, miután a

nyugdíjgyesületnek csak 21 év óta tagja Matavovszky fizetésének 60%-át, vagyis 1440 koronát szavazott meg a közgyűlés, a kórházi alappól azonban kiegészítették ezt az összeget a teljes fizetése összegére, 2400 koronára.

A vashid ügye.

(Küldöttség a főispán és a polgármester előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

A vasárnap tartott nagygyűlés folytán ma délután küldöttség kereste fel Urbán Iván főispánt és Institoris Kálmán polgármestert, hogy őket a vashidak létesítése érdekében megindított mozgalom támogatására fölkérjék.

A küldöttség előbb a főispánnal tisztelgett. Kristyó János kereskedelmi és iparkamarai elnök volt az ötven tagú küldöttségnek szónoka, aki lelkes beszéddel hívta fel a főispán figyelmét a mozgalomra.

— Az Aradvidéki Iparegyesület — úgy mond — kezébe vette a hidépítésnek sokszor elakadt ügyét. Főlöszleges bővebben részletezni ennek az ügynek fontosságát kereskedelmi, ipari és forgalmi szempontból. Arra kérjük Méltóságodat, mint a város igaz fiát, aki minden ügyeink iránt élénk érdeklődést tanusított, s mi hál'val fogjuk fogadni Méltóságod jóakaró utbaigazítását, hogy az ügyért való küzdelem során mely irányban haladjunk.

Urbán Iván főispán válaszában kijelentette, hogy készséggel bocsátja rendelkezésre ez ügynek szerény befolyását és egyéni tehetségét. Minden ügynek, a mely a város iparának és kereskedelmének javára szolgál, igaz barátja. Onök vannak hivatva legjobban arra, hogy megítéljék, hasznára lesz ez a vashid a városnak, vagy kárára. És miután én minden oldalról csak azt hallok, hogy ez nagy előnyt jelent a városra, nem zárkozhatom el annak támogatása elől és a legnagyobb örömmel járulok hozzá, hogy ez a régi vágyuk teljesüljön s a városnak ez a tengerei kigyója megoldassék.

A főispán ezután megemlítette, hogy holnap este, egyéb hivatalos ügyek miatt a fővárosba utazik és megígérte, hogy odafönn első kötelessége lesz, hogy a pénzügyminiszternél a vashid érdekében eljárjon. A küldöttség lelkes éljenzéssel vette tudomásul a főispán ígéretét.

Ezután Institoris Kálmán polgármestert kereste föl a küldöttség, a melynek élén Kristyó János rövid beszéd kíséretében átadta neki a kérvényt, a melyet a nagygyűlés végrehajtó bizottsága intézett a vashid ügyében a város törvényhatóságához.

Institoris Kálmán polgármester hosszabb, élénk figyelemmel hallgatott beszéddel válaszolt a küldöttség vezetőjének szavaira. A mikor a polgármesteri állásba lépett, számot vett a város anyagi helyzetével. A városnak ma öt millió hétszáz ezer korona összegű adóssága van s a mikor a polgármesteri tisztséget elfogadta, azzal az elhatározással tette, hogy a városnak a jövőben ne csak kiadásait csökkentse a lehetőséghez képest, hanem a jövedelmeit is fokozza. Ennélfogva a városnak csak oly intézkedések megalkotásába lehet fogni, a melyek jövedelemmel is járnak. A mikor tehát, a régi alapon, arról volt szó, hogy a város 250.000 forinttal járuljon hozzá a hidépítés költségeihez, a melynek ellenében semmi jövedelmet se kap, erre a város nem vállalkozik. Ez vezette az albizottságot is, a mely a hidépítés ügyében javaslatot tett. Ő igenis hiva a hidépítésnek s minden erejével azon lesz, hogy ez meglegyen (Éljenzés) — de csak akkor, ha az építendő hid a városnak jövedelmet is hoz. Ha tehát az

államtól sikerülni fog a rév- és hidvám-szedési jogot megszerezni, akkor kész örömmel fogja a hidépítés ügyét kezébe venni s a legnagyobb erélyességgel, fáradságot, időt nem sajnálva fog a hid létesítéseért dolgozni.

A polgármester szavai lelkes hatást keltettek a küldöttség tagjai között.

Interpelláció

a Krivány-pótadó miatt.

(A mai megyegyűléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Aradvármegye mai közgyűlésén a napirendet interpelláció előzte meg. Sucsú János dr. interpellálta az alispánt előbb román, majd magyar nyelven a Krivány-pótadó, azaz hogy ezzel kapcsolatosan a megyei utadó tárgyában.

— Az 1898. és 1899. évben, — így vezette be Sucsú az interpellációt, — a mikor a Krivány sikkasztásai folytán beállott hiány fedezésére 2 százalékos pótadó vettetett ki, azzal biztattak bennünket, hogy ezt a megye közönsége nem fogja megérezni, mert ezzel szemben az utadót egyidejűleg le fogják szállítani tíz százalékról nyolc százalékra. Ez a leszállítás meg is történt, de csak a százalék szerint fizető adózók élvezték s az ugynevezett *minimalisták*, akik tudvalevően legnagyobb számmal vannak és legjobban érzik a Krivány-adó terhét, nem. Anomáliának tartom, hogy a kedvezményt csupán a százalék szerint fizetők élvezzék s az a szegényebb lakosság, a mely a törvény értelmében 3—6 korona utadó-minimumot köteles fizetni, érezze egymagában a Krivány sikkasztásainak terhét. Nem állítom és nem hiszem, hogy ez akarattal történt; bizonyára elnézés volt s kikerülte az intézőkörök figyelmét. — Miután azonban a sikkasztás fedezésére szolgáló pénz legnagyobb részének összegyűjtése még hátra van, nem időszerűtlen és elkésett dolog erre gondolni s annyival méltányosabb, mert a *minimalisták* már négy év óta viselik ezt az adóterhet. Ezek pedig, a megye egy nyolcad telkes gazdája, a legszegényebb lakosságot képezik. Ennek folytán a következő interpellációt intézi az alispánhoz.

1. Igaz-e, hogy azon alkalommal, a mikor a törvényhatósági bizottság a Krivány-féle sikkasztás fedezésére 2 százalékos megyei pótadót szavazott meg, a megyei adózó közönség amugy is magas adóterhének könnyítése céljából elhatározta, hogy ezen újabban megszavazott utadónak megfelelőleg leszállítja a megyei pótadót s illetve annak leszállítása iránt előterjesztést tesz?

Igaz-e, hogy az utadó leszállítása csupán az azt egyenes adója után 10 százalékkal fizető adózók javára kéretett és eszközöltetett ki a magas kormánytól, míg a 30, illetve 15 frtnál kevesebb évi egyenes adót fizető *minimalisták* utadója 3 illetve 1 frt 50 krral érintetlenül hagyatott, miáltal azon visszaszállítást támadt, hogy a míg a megye jobb módú adózó polgársága mivel sem fizet többet s a mit tényleg fizet is a Krivány-féle sikkasztás fedezésére, azt a megyei utadó-alap terhére fizeti, a mi egyértelmű azzal, mintha érte az utadó fedező a hiányt, — addig a megye szegényebb sorsu lakossága a nékie ugyis tulterhes utadón felül még 2 százalékos Krivány-féle megyei pótadó terhe alatt is nyög?

3. Elismeri-e alispán ur, hogy e visszaszállításon sürgősen segíteni kell és hajlandó-e lépéseket tenni oly irányban, hogy a mint csak lehetséges lesz, leszállíttassék a *minimalisták* utadója is és pedig oly mérvben, hogy ezáltal a 4 év óta szenvedett méltánytalanság is kiegyenlítve legyen?

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán azonnal válaszolt az interpellációra. Már az elmúlt évben felszólalás tárgyává tétetett ez az ügy,

ugy mond, s már akkor kijelentette, hogy a minimalisták utadó-terhének csökkentésére módokat fog keresni. Ez a nézete most is, de meg kell jegyeznie, hogy bármennyire is méltányosnak érzi ezt az ügyet, a csökkentés, az utféntartás nagy igényei mellett csak mértékkel körténthetik meg. Egyébként az év októberében készítik el két évi időtartamra az utféntartási költségeloirányzatot. Részben már eddig is intézkedett, részben pedig csupán számításokat fog készíteni, hogy az utadó a minimalisták-nál a lehetőséghez képest lezállítsassék.

Seuciu János dr. köszönettel veszi tudomásul az alispán felvilágosítását. Még csak azt kívánja megjegyezni, hogy amennyiben a minimalisták utadója a mostani százalék mellett csak nagyon kis arányban volna lehetséges, miután az érdekelt szegény embereken tíz husz krajcár csökkentés nem sokat lendít a helyzeten, nem idegenkednek attól, hogy a százalék szerint fizető adózók utadója nyolc százalékról kilenc re emeltessek, hogy ezáltal amazok adója kisebb legyen. A minimalisták mellett szól az a körülmény is, hogy ők már négy éve viselik ezt az igazságtalan adóterhet.

Ezután az alispán válaszát a közgyűlés is tudomásul vette.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Megnyitó diszeloadás. (Ünnepi nyitány, alkalmi prologok, Erzsébet belépője a Tannhäuser operából, éneklő: Z. Singhoff Vilma. Ő, színpadi jelenet, Mohács után egy felvonásos dráma, Falusi tréfa egy felvonásos eredeti népszínmű.)

Péntek: A megnyitó diszeloadás műsora másodszor. Szombat: A megnyitó diszeloadás műsora harmadszor. Vasárnap: Délután: A megnyitó diszeloadás műsora negyedszer. Este: Falurossza, népszínmű.

Hétfő: Prolog. Heltai Jenőtől; A király házasság, vígjáték.

Kedd: Prolog Balla Miklóstól; Faust, opera. Szerda: Prolog Szávay Gyulától; Nebántsvirág, operette.

Csütörtök: Délután: Lumpáczius Vagabundus, énekes bohózat. Este: A tölteány, népszínmű.

* **Gulner államtitkár és az aradi színház.** Urbán Iván főispán a minap egy megleghaugu levélben meghívta Gulner Gyula belügyminiszteri államtitkárt az aradi Nemzeti Színház holnapi megnyitó diszeloadására. Gulner államtitkár ma táviratilag válaszolt Urbán főispánnak, melyben sajnálatának ad kifejezést, hogy elfoglaltsága miatt a megnyitó előadásra le nem jöhet s egyúttal köszöni a figyelmes sorokat, melynek keretében a főispán meghívta.

* **A Jogállam jog- és államtudományi szemle,** melyet *Edvi Illés* Károly főszerkesztése mellett *Baumgarten* Nándor dr. és *G. omai* Zsigmond dr. ügyvédek szerkesztenek. V. (májusi) füzeté most jelent meg a megszokott változatos és magas színvonalon álló tartalommal. Weinmann Fülöp dr. közjegyző befejezi kitűnő értekezését a törvényes öröklésről és ellenjavaslatlall lép föl, mely mindenestre érdekelni fogja a polgári törvénykönyv szerkesztőit. Vargha Ferenc főügyész helyettes a vád viszonyát tárgyalja az ítélethez a felelősségi eljárásban éppoly világos, mint magas, tudományos színvonalon álló előadásban. Meszlény Artur dr. a legújabb statisztika némely magánjogi tanulságait fejtegeti és a mit a birtokminimumról s az ezzel kapcsolatos „Anérbenrecht“ féle intézményről mond, igen megszívlelendő. A füzet további gazdag tartalmából kiemeljük Tárfi Gyula dr. első perrendtartási javaslatáról (az eddigi tervezetek összehasonlítása a képviselőház elé terjesztett javaslattal ugyancsak e jeles szerzőtől a Jogállam legközelebbi füzetében fog megjelenni), Angyal Pal dr. jogakadémiai tanár a büntető-törvénykönyv egy hiányáról értekezik, Kiss Endre dr. kir. ítélt táblai bíró pedig a büntető perrendtartás 385. §-át magyarázza. A Jogállam e füzetét *Gyomai* Zsigmond dr. ügyvéd szakavatott kritikái feldolgozásában közli a Kuria bíraskodását képviselőválasztási

ügyekben s itt megjegyezzük, hogy a Jogállam az egyedüli folyóirat, mely a Kurianak e nagyfotosságu és közérdekű ítéleteit közli. Ugyancsak kritika feldolgozásban jelennek meg a Jogállam-ban a felsőbb bíróságok elvi jelentőségű határozatai. Fölötte érdekes Fromageot H. dr. párisi ügyvéd, a Société de Legislation comp. titkárának ismertetése az 1901-iki francia törvényhozásról és Rohonyi Gyula országgyűlési képviselő bírálata Horváth dr. alügyész közjogi tanulmányáról. Itt megemlítjük még, hogy a Jogállam legközelebbi (juniusi) füzeté közölni fogja Wach Adolf lipcei egyetemi tanár bírálata a polgári perrendtartás javaslatáról. A Jogállam előfizetési ára 10 füzetre 16 korona, 5 füzetre 8 korona. Az eddig megjelent 5 füzet megrendelhető a Jogállam kiadóhivatalában, (Budapesten, IV. ker., Havas-utca 7.) 8 korona beküldése mellett.

Az első főpróba.

(A szezonnyitás küszöbén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Leáldozott vérpirosan a mult igazgatás napja, elnyelte utolsó bágyadt sugarait a tenger — és a színészet egén méltóságteljesen emelkedett fel az új csillagzat. Mintha más világrész állana előttünk, melynek éghajlata melegebb, faunája üdebb és üdítőbb, légköre tisztább.

Ma este tartotta meg bevonulását *Zilahi* Gyula társulata, az a kis csapat, mely vezetőjének tisztultabb és ideálisabb felfogásával lép a küzdőterre, hogy visszahódítsa színházunkban a nemzeti Géniusznak már roskadozó oltárát, hogy azt újra felszentelje, azon újra gyujtsa föl az örök tüzet.

Jelmezes próba eddig előttünk ismeretlen fogalom volt, pedig annak igen fontos jelentősége van. Lehetővé teszi a diszletezésben a gyorsaságot, a kiállításban az elhelyezés módzatát, az öltözésben a fürgeséget, a világításban a kellő mérsékletet vagy emelkedést, egyszerűen a pontos, a körültekintő rendezésnek egyik hatatos eszköze.

A mai főpróba igazolta ezen állításunkat. Este 7 órára volt kitűzve a diszeloadás egész műsorának főpróbája, melyre csak a hírlapírók kaptak meghívást.

Az általános benyomás minden részletében teljesen kielégítőnek bizonyult. Kellemsen érintett az a körülmény, hogy a szereplők mind-egyik kitűnően; tudja a szerepét és hogy összjáték tekintetében ugy a drámai, mint az énekes személyzet és a zenekar is elismerésre méltóan működik. Igen jól esett tapasztalunk azt is, hogy a sugó igen alárendelt szerepet játszik, hogy e tekintetben is véget vetettek a sugó mindenestre dicsőretre méltó ama ambíciójának, hogy a drámai hőst megillető előtérbe maga kívánczolt tolakodni.

Gróf *Zichy* Géza „Ünnepi nyitány“-val mutatkozott be a zenekar, mely 6 hang zerral erősebb az előbbinél. Ez teszi lehetségessé azt, hogy a hangszínezés, a hangfestés érvényesülhet és hogy amit a zeneszerzők zenekarra írtak, az nem teszi most már ránk a kvartett, vagy legjobb esetben a kvintett hatását. Az új karmester *Orbán* Árpád nemcsak ügyes dirigensnek, hanem finomabb zenei értelemmel bíró szakembernek látszik, aki a legkisebb részletekig terjedő figyelemmel végzi nem könnyű feladatát.

Az operából izelítőt nyerünk *Tannhäuser* Erzsébet belépő dalának előadásával, melyben *Zilahiné-Singhoffer* Vilma asszony mutatkozik be. Fenségesebben nem köszönthetett be az új igazgató, mint ezzel a dallal: „Légy üdvöz te drága csarnok!“ *Zilahiné*t ösmerjük két év előtti vendégszerepléséből; már akkor konstátálhattuk azt a magas zenei intelligenciát, a

szép énektudást és a hang kellemességét. Azóta *Zilahiné* csak tökéletesedett minden irányban és benne operánk kiváló erősségét üdvözölhetjük.

A vigjátéki személyzet *Herczeg* Ferenc „Ő“ című színpadi jelenetében mutatkozik be. Alkalmunk volt megismerni *Ternyey* Lajost, a szerelmeit, kinek tetszetős színpadi megjelenése van és ki a társalgási hangot kellően meg tudja találni. Ebben a kis apróságban lép először elénk *Haller* Irma, az operette szubrette. Kicsiny szerepe is elég lesz arra, hogy egy csapásra meghódítsa nem kis igényű közönségünket. Véle vidámság, pajzánság lép a színpadra és mikor énekel, tisztán csengő hangján még a véle szemben legtartózkodóbbakat is lefegyverzi. Ösmerve közönségünket, megjósolhatjuk mar most, hogy becézett kedvencünk lesz, kinek játékában és énekében minél többször kívánunk majd gyönyörködni. Kedvesen játszott a darabban *Parlagi* Kornélia is. Ugyancsak kellemesen érint *Réppásy* Gusztit, ki szintén kellemes hang felett rendelkezik és elevenen játszik. *Gazdy* Aranka, a fiatal hősnő kellemes organumával, szép, tagozott beszédjével fog hatni, ugyszintén elegáns megjelenésével. Régebbi ösmerősünk *Tolnainé*, kinek kiapadhatlan humora ez új évadban is meg fogja tartani üdeségét és frissességét. Néhány vendégszereplésből ösmerjük már *Mariházyt* is, ki azóta, ugy látszik, vasszorgalommal, erős ambícióval munkálkodott azon, hogy a társulatnak nevesebb tagja lehessen.

„Mohács után“ *Bartók* Lajos egyfelvonásos történelmi drámája ad alkalmat arra, hogy megismerjük a drámai személyzetet. A komoly költészet kothurnusán vonul be ez a személyzet, mely között néhány becses erőt találunk közöttük *Ternyey*, *Csiky* és *Gózon*, kiemelkedik közülök elsősorban *P. Lukács* Juliska. Erős drámai játék, értelmes felfogás, és alakító képesség jellemzi a hősnőt. Kedves szereplő *Borostyán* Sári, a drámai szende, kinek behizelgő az organuma és ügyes a játéka. A drámában ugy vettük észre, hogy az az ugynevezett Burgtheater-felfogás akar érvényesülni, melynél az emberek nem beszélnek, hanem a műszavakat legmagasabb, legszedítőbb fokára emelkednek. Ez a módor azonban nemcsak a szereplőre, hanem a hallgatóra is fárasztó, — amellet nagyon sok, ami igazán kiemelkedő a műben, elvész — másrészt, ami lényegtelen, tulságosan kiszíneződik és kiemelkedik.

A leginkább elhanyagolt műfaj eddig a népszínmű volt. Ezt a műfajt *Géczy* István „A falusi tréfa“ egy felvonásos népszínműve honosítja meg újra színpadunkon. Itt ismerkedünk meg *Karácsonyi* Mariskával, a jeles népszínműénekesnővel, *Daróczy* Ilkával, a tüzőr pattant menyecskével, *Fullinusznéval* és *Pajor* Ágnessel, kik mindannyian a magyar népiélet és népies gondolkodás hű tükrét mutatják. — Megismerkedünk továbbá *Tukoray* Loránnal, ki a komikumot lesz hivatva a színpadra vinni. Kellemesen lep meg *Békéssy* Gyula népszínmű énekes, kinek erős és tiszta baritonja sok élvezetet nyújt.

Az első benyomás tehát általánosságban nagyon kedvező. Holnap este az ünnepélyes hangulat, a diszes közönség, a zsufolt ház mindenestre még fokozni fogja a hatást és így megvalósul az, amit *Zilahi* Gyula művészi egyéniségétől, tisztult művészeti ambíciójától joggal elvárhattunk.

Fel tehát a függönnyel! és a magyar színművészet nevében, hadd kezdődjék a nemesítő színjáték az aradi *Nemzeti színház* színpadán!

Carolus.

Aradmegyei jegyzők ülése.

(A jegyzők hatásköre. — Jegyzőgyűlés Gyorokon. — Jegyzők napilapja. — Az országos jegyzőgyűlés. — Nyugdíjazott jegyzők.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Az aradmegyei jegyzőegyesület, valamint annak nyugdíjintézete ma délután, a megyeháza kistermében tartotta évnegyedes ülését.

Povácsay Soma elnök a gyűlést megnyitva, a jegyzőkönv vezetésével Kovácsévics Györgyöt bizta meg, azután kegyeletes szavakban emlékezett meg két elhunyt kartársuknak: Gherba György csermői és Bund Aurel bokszei jegyzőnek elhunytá fölött. A közgyűlés részvétét jegyzőkönvbe foglalta.

Az elnök azután jelentést tett arról, hogy a legutóbbi gyűlés határozatából megkeresték az alispánt, miszerint olyan esetekben, amikor egy községben több jegyző működik, ezek szolgálati viszonyát állapítsa meg. Megesett ugyanis egy aradmegyei községben, ahol egy közigazgatási és egy adóügyi állás volt, amikor az adóügyi jegyző öngyilkossá lett, és azután kiderült, hogy sikasztásokat követett el, ezek miatt a közigazgatási jegyzőt vonták felelősségre, dacára annak, hogy sehol sincs arra intézkedés, a melynel fogva az egyenlő hatáskörrel működő jegyzők közül az egyiket a másikkal szemben felügyeleti vagy ellenőrzési joggal illetné meg. Az alispán a jegyzőegyesület beadványára azt válaszolta, hogy miután a jegyzők szolgálati viszonyát az 1886. évi XXII. törvények és az annak alapján alkotott községi szervezeti szabályzatok állapítják meg, ezekkel szemben nem érzi magát hivatottnak a szolgálati viszony megállapítására. A gyűlés az elnök indítványára elhatározta, hogy az előbbi beadvány értelmében fölrítot intézzenek a belügyminiszterhez.

Az ideai vándorgyűlést Gyorok község meghívására Gyorokon, augusztus 16-an tartja meg a megyei jegyzőegyesület.

Az országos központi jegyzőegyesület fölhívta a választmány figyelmét az augusztus elején, Budapesten meginduló, tisztán jegyzői érdekeket szolgáló napilapról, és megküldte annak előfizetési felhívását. Az elnök a gyűlés tagjait a fölhívás propagálására hívta fel.

A szeptember elején tartandó országos jegyzőgyűlésen az egyesület képviselőjében Povácsay Soma elnök és Borsos Lajos alelnök fognak résztvenni.

Ezután Bildhauer Adalbert kérdést intézett az elnökhöz, hogy nem lehetne ismét lépéseket tenni az iránt, hogy az aradmegyei jegyzők nyugdíja ne a mostani 800 forintos, hanem ezer forintos alapon számíttassék. Ezt annyival inkább kérhetik a jegyzők, mert a millenáris dupla évet se kapták meg, és a hivatásuk itt annyival fontosabb, mert a nemzeti vidéken hazafias missziót teljesítenek.

Povácsay Soma elnök válaszul előadta, hogy a kérvényt, a melyet az egyesület ez iránt beadott, a vármegye főjegyzője a legnagyobb jóakarattal terjesztette be az állandó választmányhoz, amely azonban, miután a községi adóterheket szaporítani nem lehet s az időben mintegy nyolc előrehaladott kora jegyző nyugdíjazása volt várható, csupán kilencszáz forintos alapot javasolhatott. A megye közgyűlése ekkép határozott, s ez a határozat most van jóváhagyás alatt a belügyminiszteriumban.

Ezután a nyugdíjintézet folytatta ugyancsak Povácsay Soma elnöklésével közgyűlését. Ennek során Milován Pál volt mondorlaki jegyzőnek 27 év után 1184 korona nyugdíjat, özv. Gherba Györgynek 27 év után 592 korona, özv. Bund Aurélnak 11 év után 536 korona özvegyi

nyugdíjat szavaztak, két jegyzőnél alternatív nyugdíjat állapítottak meg. Zorád Ferenc új-szentannai jegyző 35 évi szolgálat után, ha a kilencszáz forintos alapot a belügyminiszter jóváhagyja 1620 koronát, ha nem, 1440 koronát kap nyugdíjat; Orody Nándor volt globováci jegyző, 28 évi szolgálat után a mostani alap szerint 1216 korona nyugdíjat kap, ha az új alap jóváhagyatik, a 900 forintos arányban számítandó összeget. Vegül négy esetben segélyt szavaztak meg.

A gyűlésen Povácsay Soma elnöklésével jelen voltak: Borsos Lajos alelnök, Bildhauer Adalbert, Török János, Bárdy Kálmán, Szerény Sándor, Grozesku Sándor, Zorád Ferenc, Zachariás Árpád, Tabajdy Gyula, Zászló Mózes, Riegler József, Kovácsévics György, Nagy Lajos és Dán György.

SPORT.

+ **Vívómérkőzés.** Az Aradi Tornaegyesület vívóköre holnap befejezi működését, mely alkalomból a kör tagjai barátságos mérkőzést tartanak. Tisztelettel felkérem a kör tagjait, hogy ezen évad záró vívóestélyre teljes számban megjelenjen szíveskedjenek. Nagy Sándor titkárművezető.

+ **Az arad-hegyvidéki turista-egyesület** holnap, csütörtökön délután 6 órakor a Vass kávéház külön termében értekezletet tart a május 8-án tartandó vingar kirándulás ügyében. A tagokat kéri az elnökség, hogy minél számban jelenjenek meg. M. után Vingán az egyesület fogadtatására nagy előkészületeket tesznek.

A miniszterelnök

az olasz borvám ellen.

(A hevesvármegyei szőlősgazdák küldöttsége.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 30.

Szell Kálmán miniszterelnök ma fontos nyilatkozatot tett a hevesvármegyei szőlősgazdák küldöttsége előtt az olasz borvám ellen. Visontai Soma dr. gyöngyösi országgyűlési képviselő vezetésével ugyanis ma délelőtt kétszáz tagú küldöttség járt a kormánynál, a magyar bortermelőknek az olasz bor beözönlése ellen való megvédése érdekében.

A küldöttség szónoka Visontai Soma dr. volt, aki felsorolta a magyar szőlősgazdák sérelmeit, melyek különösen azóta léptek fel, amióta az olasz boroknak törvényekkel és állam-szerződésekkel való beprotezsálása a magyar borok értékesítését teljesen lehetetlenné tette. Kéri a szerződésből a borvám kiküszörlését, és a vám felemelését.

Szell Kálmán miniszterelnök a kormány nevében kijelentette, hogy miután az összkormány ismeri a magyar szőlősgazdák orvoslásra szoruló állapotát, rövid idő alatt javítani fog helyzetükön. Ismeri a bajokat, mert maga is szőlőtermelő. A részletekbe most nem bocsátkozhatik, de kijelenti, hogy az új kereskedelmi szerződéseknel a kormány a gazdaság ezen fontos ágának érdekeit is képviselni fogja. Tisztában van a kormány avval, hogy az olasz borvám-klauszula az új kereskedelmi szerződésbe mai formájában be nem vehető s hogy annak megváltoztatása a magyar bortermelésnek egyik legégetőbb, legjogosabb kívánsága s az figyelmen kívül nem hagyható. A maga, s ott jelenlevő Darányi Ignác földművelésügyi miniszter nevében igéri a kérdés olyan megoldását, mely a magyar szőlősgazdák viszonyainak megjavításra vezet.

A küldöttség tagjai megéljerezték a miniszterelnököt, kinek nagyjelentőségű nyilatkozata, amennyiben az a közel jövőben merválósul, hivatva van a magyar szőlőbirtokosok sorsán alapjában segíteni.

Megsemmisített

községi választások.

(Aradmegye mai közgyűléseiből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Aradvármegye törvényhatóságának mai közgyűlése nem kevesebb, mint tizenkét aradmegyei község előjáró-választása felett itélkezett azon felebbezések folytán, melyeket az egyes községek szavazói a választás érvénytelenségének kimondás érdekében benyújtottak.

A megtámadott választások közül nyolcat erősített meg a közgyűlés, hetet megsemmisített, kettőben pedig vizsgálatot rendeltek el.

A közgyűlésen elsősorban a tirnovicui községi tisztújítást semmisítették meg. Betea János és társai adták be a panaszt, melyben többek között azt hozták fel, hogy a polgárokat nem a községben szavaztatták meg, hanem a körjegyzőség székhelyén. A közgyűlés ezért semmisítette meg a választást.

A cohesdi bíróválasztást Goja Miklós felebbezése dacára megerősítették. — A felebbező ugyanis olyan alapon támadta meg a választást, hogy a főszolgabíró csak egy pályázót jelölt a bírói állásra. Ez az indok azoaban el-esett, mert a választási jegyzőkönvből kitűnőleg három pályázó volt jelölve.

Érdekes megtámadási okot hoztak fel Lachó Sándor és társai a borossebesi bíróválasztás ellen. Azért kérték megsemmisíteni a választást, mert az ezt megelőző éjszakán tűz volt a községben, két lakóház leégett s az annyira befollyásolta a kedélyeket, hogy a bíróválasztás eredménye ennek következtében nem reális. A felebbezőt elutasította a közgyűlés.

Popa Szimeon és társainak a fenyési bíróválasztás eredménye ellen beadott felebbezését elutasították, mert az elfogadható adatokkal támogatva nem volt.

Az ó-szentannai törvénybíró-választást megsemmisítette a közgyűlés, mert a tisztségre csak egy jelöltet kandidált a főszolgabíró. Desou Péter és társainak felebbezését a tiszai községi tisztújítás ellen szintén elfogadták s a választást megsemmisítették.

Majdnem hasonló sors érte a nagyhalmágyi törvénybíró választását. Itt ugyanis azt panaszolták Csungán Sándor és társai, hogy a főszolgabíró tíz szavazó írásbeli kérelme dacára sem rendelte el a szavazást. Erre nézve elrendelték a vizsgálatot, s annak vezetésével az állandó-választmány javaslatára dr. Román István nagy-halmágyi ügyvédet kellett volna megbízni, dr. Szucsú János azonban hangsúlyozva, hogy a személy ellen kifogása nincs, olyan embert kért a vizsgálat vezetésével megbízni, aki nem Halmágyon lakik. Erre azután a felszólaló minden ellenkezése dacára is, őt bizták meg a vizsgálat megejtésével.

Az apáti-bíró- és törvénybíró-választást, valamint a gyarmatai bíróválasztást a beadott felebbezések ellenére megerősítette a közgyűlés. Ugyanilyen e bánásban részesítették a barakonyi bíróválasztást is.

A csermői bíró és törvénybíró választást, melyet két petícióval is támadtak meg, megsemmisítette a közgyűlés, mert a főszolgabíró a választás napján reggel 9 órakor megalkította a képviselőtestületet, délután 3 órakor pedig már megtartotta az előjáró-választást.

Sandru Tódor és társai a szőlős-csigeréli

esküdt-választást kérték megsemmisíteni. Három esküdtel választottak s a főszolgabíró az első esküdt megválasztása után nem hirdette ki az eredményt, ez pedig zavarólag hatott a másik két esküdt megválasztására. A fő szolgabíró is koncedálta annak megtörténtét s maga is hozzájárult a választás megsemmisítéséhez.

Bartók László és társainak nem sikerült megsemmisítenni az ó-paulsi bíróválasztást. Azt a kifogást hozták fel a megválasztott bíró ellen, hogy *perben áll a községgel*. Ez azonban nem nyert beigazolást, s így a választást megerősítette a közgyűlés.

A seprősi bíróválasztás lefolyására vizsgálókat rendeltek el, melynek foganatosításával a biszponi főszolgabírót bízták meg. A felebbezők kilenc nontban támadták meg a választást.

Kerülő községnek egész tisztújítását érvénytelennek mondta ki a közgyűlés, mert a reggeli 9 órára kitűzött választást csak délután 3 órakor kezdte meg a főszolgabíró.

A medgyes-bodzási bíróválasztás ellen beadott felebbezést elutasították, a szemleki bíróválasztás ellen pedig vizsgálókat rendelt el a közgyűlés, melynek vezetésével Mezey Andort bízták meg.

Auer-égők a mellék-utcákban.

(A gázyár ajánlata a városnak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

A város pénzügyi-bizottságából indult ki az az életrevaló mozgalom, hogy a belváros mellékutcainak világítását a város javítsa meg azáltal, hogy a mostani pillangó-égőket Auer-égőkre változtassa át.

A pénzügyi-bizottság kezdeményezésére a város felhívta az aradi gáztársulatot arra, hogy adjon be ajánlatot a mellékutcaik gázvilágításának ilyen módon való megjavítására s az aradi gázyár részvénytársaság akkor azt jelentette, hogy várjon még a város az Auer-égők beszerzésével addig, míg az erre engedélyezett szabadalom fennáll, a patent lejártá után a társulat majd megteszi propozícióit.

Ez az idő elérkezett s a részvénytársaság elkészült ajánlatával. Ennek adatai szerint egy lámpának pillangó-égőről Auer-égővé való átválttatása 17 korona 50 fillérbe kerül. Ezen átalakítások költségeinek fizetésére a részvénytársulat azt az ajánlatot teszi, hogy 1904-től kezdődőleg öt év alatt, öt egyenlő részletben fizesse a város.

Megjegyzni az ajánlat, hogy az Auer-égőkkel való világítás ugyan kevesebb gázt fogyaszt, de ez a különbség eltűnik azáltal, hogy az izóharisnyás égőknek egész nap, ha kis lánggal is, égniök kell, hogy a felgyújtások által a harisnyák ne romoljanak. Az égők átalakításával tehát a város megtakarítást nem ér el.

Épen így nem nyer a részvénytársulat sem a mellékutcaik világításának ezen reformjával, sőt ez — az ajánlat szerint — gondosabb kezelés, több munkaerőt igényel. A gázyár vezetősége ennek dacára mégis hajlandó az égőcserét elfogadni, ha a város lámpáinkint és évenként 4 korona 75 fillért fizet a társulatnak fenntartási-díj címén, amely összegbe az egyes lámpák harisnyáinak és üvegeinek beszerzése, kicserélése értendő.

Tény, hogy más községekben is fizet fenntartási-díjat a város az Auer-égőért. Így Pécsen, Sopronban, Budapesten, stb. Mindazonáltal az aradi gáztársulat, mely előnyös koncessziója folytán annyi hasznot huz Aradvárosától s a mely ezidőszerezt legjövődélmezőbb vállalata Arad-

nak, lehetne annyi előzékenységgel a város irányában, hogy a közvilágítás módjának emelése érdekében, egy kevés áldozatot hozzon. Különösen ilyen esetekben, mikor számtalan utca még több lakosának igen fontos érdeke forog szóban.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi könyvnyomdászok által folyó évi június hó 15 én a császári-erdőben rendezendő nyári táncvigalom ü. yében május hó 4-én a színház-épületben levő egyleti helyiségben értekezlet tartatik, melyen közelebből fog megállapítani a mulatság programját, egyben pedig a további intézkedések megtételére bizottság küldetik ki.

Az aradi színház megnyitása.

(A bemutató darabjait.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

A holnapi megnyitó előadás főpróbáját ma este tartották meg. A megnyitó műsorát már közöltük, s a színrekerülő darabok ismertetését itt adjuk:

Herceg Ferenc bájos kis egyfelvonásos színműve az „Ó” volt az első darab, melyet Zilahy társulata a holnapi megnyitón bemutat. A darab rövid kivonata ez: Sándor, egy fővárosi költő, vidéki rokonánál tartózkodik. A háznál bál van. Ninácska, a házikisasszony szerelmes a költőbe, de ez csapongó, ábrándos természetű, ki költői termékeihez alapot különféle szerelmi kalandjaiból nyert. Sándor a táncról és pezsgőtől álmosan, fáradtan, elalszik, s ekkor megjelenik álmában Mariska, a kis masomód, aki feleségül kínálja magát, majd gyufaoldatot iszik. Sándor a rémes jelenetre fölébred — és megkönnyebülten veszi észre, hogy az egész álom volt csupán. Ismét elalszik, mire megjelenik Hedvig, egy vig kis grizett, aki különben sansonett. Szerelmi vallo-másokkal kezdi és végül zsebrerakja a poéta pénztárcáját, gyémánttűjét és megígéri, hogy egy drága bundát rendel a költő számára. — Sándor ismét feljegy és újból örömmel konstatálja, hogy ez is álom volt. — Még egy ideálja van. Margit, férjes asszony. Mikor a költő ismét elalszik, megjelenik ez is, feltékenységi jeleneteket rendez, s végül kijelenti, hogy iderendelte férjét, aki mindkettőjüket meg fogja ölni. A nagy félelem tetőpontján a költő ismét felriad álmából s a vége, hogy táncra kéri a szende, naiv kis Ninuskát, kit el is vesz feleségül.

A darabnak nagyon szép dialógjai vannak, bár a meséje, mint látható, nem tart számot valami nagy dicsőretre. Aikalmi darab s az ilyenről sokat várni nem lehet, de ennek ellenében Herceg káprázatos espritéje kárpótol a mese minden fogyatékoságáért.

Mohács után. Bartók Lajos egy Wallenstein-féle trilógián dolgozik jelenleg. Az első a Mohács után, a második János király, a harmadik Martinuzzi. Külön-külön önálló részek. Az elsőt mutatta be ma este a drámai személyzet. A darab a mohácsi csatamezőn játszik. Behozzák Lajos király holttestét a színpadra. Perényiné, aki a vegyes házból származott királyok iránt hűséggel, viseltetik, siránkozik a szerencsétlen eseten.

Ekkor jön Fráter György perjel, a híres Martinuzzi, vigasztalja az özvegyet. Nemsokára jön Zápolya. Bejelenti, hogy a magyar koronát megy keresni Budára. Perényiné heves szemrehányásokkal illeti, a miért 40,000 emberével Szegednél vesztegelt. Zápolya földühödik és mint boszorkányt akarja elégetni. Martinuzzi közbelep és elsimitja az ellentéteket. Perényi-

nét meggyőzi, hogy Zápolya jó ember s hogy Magyarország az ő kezében van. Az özvegy erre megbékül és áldását adja Zápolya vállalkozására.

A darabban rendkívül szép, erős drámai jelenetek vannak. Gyönyörű nyelvezet teszi elsősorú alkotássá a kis művet.

„Falusi tréfa” ez a címe Géczy István egy felvonásos népszínművének, mely egy Arad melletti nagyobb községben játszik. Márton gazda gyönyörű szép lánya szerelmes egy falusi legénybe, de a nagyravágyó bíró egy falusi urhoz akarja erőszakolni, Tavi Tivadarhoz. Ez a Tavi egy városi vigéc, aki sz bad óráiban verseket farag s mint újságíró szerepel falun. Van azonban egy menyasszonya, Hiri Biri, aki váratlanul megjelenik, megcsipi a csapodárt mely alkalommal a bíró rájön arra, hogy Tavi tulajdonkép egy közönséges svihák: ergó kiteszi a szűrét s ekkor mint deus ex machina, megjelenik a főszolgabíró, aki a bírónak huszonöt éves szolgálata elismeréséül kitüntetés hoz a királytól. Természetesen aztán beleegyezik, hogy Eszter leánya azé lehessen, akit szeret.

A darabnak szép, ügyes jelenetei vannak, s kedves a meséje. Dóczy József gyönyörű, dalmatos népdalokat írt ehhez a kedves kis apróságához, melyek csakhamar népszerűsége fog-nak vergődni.

Mind a három darabnak mesésen szép a kiállítása. Külön cikkben lehetne beszámolni arról a nagy változásról, mely e tekintetben az aradi színpadon végbement. Megjegyezhet-jük, hogy a díszletek egy részét Strauss Béla budapesti díszletfestő festette, a többit Végh Pista az aradi színház zseniális festője.

inzultált ügyvéd.

(Botrány Nagyváradon.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 30.

Nagyvárad egész társadalmát kínos affér tartja izgatottságban. Egy ügyvédet, az általa folytatott pör révén az utcán inzultált az alperes, a kit az ügyvéd, a város társadalmának egyik előkelő tagja, provokált. Az afférnek ez a története:

Weiszlovics Gyula, volt körösszegi földbirtokos, két testvérével együtt régi pörösködé-sben van az apjukkal, Weiszlovics Adolf nagyváradai temetkezési intézet tulajdonosával. A pör alapján az öreg Weiszlovics a napokban egy csomó állatot foglaltatott le, a melyeket Weiszlovics Gyula a debreceni vásárra hajtatott.

Az apa ügyvéde, Pally Lajos dr. bűnügyi zárlatot rendeltet el az állatokra, ami Weiszlovics Gyulát annyira felbőszítette, hogy a fő-utcán rátámadt Pallyra, s ezeket mondta neki:

— Ön oly perjíd magatartást tanusított család ügyemben, hogy azt honorálnom kell önnek.

Ezzel kétszer inzultálta az ügyvédet. Pally Lajos dr., a ki a nagyváradai társadalom egyik előkelő tagja, provokáltatta Weiszlovicsot. Pally segédei Weiszlovics ellen becsületbíró-ságot kértek, amire az utóbbinak segédei visszaléptek.

Az affér rendkívül kínos hatást keltett Nagyváradon. Hlatky Endre a nagyváradai ügyvédi kamara elnöke, a kamara választmányát rendkívüli ülésre hívta össze, a melyen az eset fölött a választmány sajnálatát nyilvánította, s egyben változatlan nagybecsülésének adott kifejezést Pally személye iránt.

Az afférrel kapcsolatosan a kamara választmánya érdekes határozatot hozott, kimondta, hogy miután az ügyvédek elleni támadások az utóbbi időben ismétlődtek s hasonló esetek

többször fordultak elő, föllíratot intéznek az igazságügyminiszterhez a büntető-törvénykönyv oly értelmi módosítása érdekében, hogy az ügyvédek bántalmazása hatóság elleni erőszaknak minősíthessék, s így az ügyvédek a kellő jogvédelemben részesüljenek.

Egy pécskai lapszerkesztő odisszeája.

(Sándor Antal gondnokság alatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 30.

Érdekes gondnoksági ügy vár elintézésre az aradmegyei árvaszéknél. A személy, akit gondnokság alá akarnak helyezni, Sándor Antal, Pécskának sokat szereplő alakja, akiről a törvényszéki orvosok véleménye megállapította, hogy perlekedési mániában szenved.

Tudvalevő, hogy a legutóbbi években Sándor Antal tömérdek fegyelmi följelentést tett Magyar-Pécska, a pécskai járás és a vármegye több tisztviselője ellen. A vizsgálat során a fölhozott vádak alaptalanoknak bizonyultak, de a följelentéseknek egy más hatása lett. A följelentések különös tartalma, zürzavaros volta miatt a vármegye megkereste az aradi kir. törvényszéket, hogy Sándor Antal elmebeli állapotát figyeltesse meg. Az aradi törvényszék ezt el is rendelte. Parecz Gyula dr. és dr. Aászterweil László törvényszéki orvosok több heti vizsgálat után azt a véleményt adták, hogy Sándor Antal nagyfokú perlekedési mániában szenved. Ennek alapján az aradi törvényszék elrendelte Sándor Antalnak gondnokság alá helyezését. — Sándor a törvényszék határozatát megfelebbezte a nagyváradi kir. ítélőtáblához, amely azonban azt helybenhagyta.

Miután a második határozatot Sándor nem felebbezte meg, az jogerős lett. Ennek folytán az aradmegyei árvaszék megkereste Magyar-Pécska községét, hogy részére gondnokot rendeljen ki. A gondnokságot azonban Pécskán senki se akarta elvállalni, úgy hogy végül kimondták: a gondnok Magyar-Pécska község közigazgatásának legyen. Ez azonban azzal hátrította el magát a gondnokságot, hogy Sándor O-Pécskán tartózkodik, s így a gondnokság kirendelése O-Pécska községet illeti. Az ó-pécskai előjáróság viszont arra az álláspontra helyezkedett, hogy a gondnokot az illetőségi hely előjárósága tartozik kirendelni.

Hosszas eljárás után megállapították, hogy Sándor Antalnak a jásznagykun-szolnokmegyei Jászkisér községben van illetősége, így a gondnokság kirendelése iránt most azt keresték meg.

Sándor Antal ez időszerint lapot szerkeszt Pécskán Pécska és Vidéke címmel. A fegyelmi följelentések miatt több becsületsértési pert indítottak ellene, a melyeket azonban a bíróság, a fönti orvosi vélemény alapján, hivatalból szüntettet. Hasonló indokolással szüntetik be az eljárást az újabb följelentések ügyében, a melyeket Sándor Antal a közigazgatási és bírósági hatóságokhoz ad be.

HIREK.

— Május elseje hirtap nélkül. Lapunk legközelebbi száma szombaton, május 3-án reggel jelenik meg. A helyi lapok szerkesztőségének és kiadóhivatalainak közös megállapodása ez, mennyiben a holnapi napot a nyomdászemélyzetnek pihenőül adjuk, követvén ebben az összes fővárosi lapok példáját.

— A májusi ájtatosságok sorrendjét május hó első napjaira a következőképp állították össze: Május hó 1-én, csütörtökön énekel a májusi

kar. Május hó 2-án, pénteken énekel Steinitzer Jenny urhölgy. Május hó 3-án, szombaton kvertettet énekelnek: Brunhuber Mariska, Farkas Vilma, Korbuly Gizella és Simon Mili urhölgyek.

— A sziámi trónörökös Budapesten. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A sziámi trónörökös szállásának környékét a Kishid-utcában már kora reggel nagy néptömeg lepte el. A szálló homlokzatán Sziámnak fehér elefántos piros lobogója leng, két oldalt pedig a magyar nemzeti színű zászlókat tűzték ki. Maha Vajiradvudh királyi herceg trónörökös, reggel kilencedfél órakor kelt fel és kíséretének tagjaival Pya Rayavalobh ezredesse, Pya Visut Kosa berlini sziámi követtel, Kenchenius dr. követségi tanácsossal, Loftus attaséval és Luang Sarraridh hadnagygyal megreggelizett. Tíz órakor Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy, majd a trónörökös itt való tartózkodására melléje beosztott Drasche-Lázár Alfréd miniszteri segédfogalmazó érkezett meg. Apponyi Lajos gróf udvarnagy a sziámi trónörökösnél mintegy fél óráig időzött. Ezután a trónörökös Apponyi Lajos gróffal és a kíséret többi tagjaival kocsiába ült és a királyi várakba hajtott, ahol a magyar udvarnagy kalauzolásával a kastély belsejét tekintette meg. Délután egy órakor ebéd volt a szállóban. — A trónörökös három napig marad Budapesten és szombaton utazik el.

— A kereskedelmi tárca. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Láng Lajos minisztersége ma is tartotta magát és erről szóló hírekről beszámol az egész fővárosi sajtó. Tény az, hogy Láng a Széll Kálmán jelöltje. A végleges döntés azonban, hiteles értesülésünk szerint, csak a királynak Budapestre való jövelekor történik meg.

— A Bibics-ösztöndij nyertesei. Aradvármegye mai közgyűlésén meglehetősen izgalom közben döntöttek a Bibics-alapítvány két ösztöndíja fölött. Az ösztöndíjra hét pályázó jelentkezett: Martzy Ágoston, a kézdivásárhelyi főgymnázium II. osztályu. Antalffy István, az aradi főgymnázium IV., Dávid József, az aradi főgymnázium V. osztályu, Tiszti Lajos az aradi főgymnázium V. osztályu, Niedermayer Gellért a főgymnázium III., Gunscher Antal az aradi főreáliskola IV. és Luchkovits Imre a losonci főgymnázium IV. osztályu tanulója. Az ösztöndíjak fölött titkos szavazással döntöttek. A szavazatokat két küldöttség szedte. Az elsőnek elnöke Hendrey Pál, tagjai Bohus Lajos báró, Blaskovits Ernést, jegyzője Darányi János, a másodiknak elnöke Konopy Kálmán, tagjai Purgly László és Török Géza, jegyzője Honthó Jenő volt. A szavazás eredménye a következő volt. Kapott 196 szavazat közül:

Dávid József	91.
Martzy Ágoston	89.
Antalffy István	86.
Niedermayer Gellért	66.
Tiszti Lajos	16.
Gunscher Antal	4

szavazatot. E szerint a két ösztöndíjat Dávid József és Martzy Ágoston kapta meg. Az első Dávid József kisjenői postamester fia, a másik Martzy Ágoston eleki községi tanító, aki — s ez bizonyára hatással volt az eredményre — tíz gyermekét tartja fenn a tanítói fizetésből.

— Ráth Károly haldoklik. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ráth Károly, a budapesti kereskedelmi és iparkamara volt elnöke, a magyar iparos mozgalmak egyik érdemes előharcosa, súlyos beteg. Orvosai lemondottak életéről, s a katasztrófa bekövetkezte csupán órák kérdése.

— A püspök és a vasárnap. Dessewffy Sándor esanádi püspök az egyházmegyéje körzetébe tartozó valamennyi törvényhatósághoz, így az aradihoz is átiratot intézett, hogy akadályozzák meg a vasárnapnak, mint a kereszténység ünnepeinek megszenteltetését s tartásuk meg mint törvényes szünnapot, még pedig annyiban, hogy az istentisztelet alatt hivatalos községi dolgokat ne intézzenek, a korcsmázást egyáltalán eltiltsák, főképpen a gyermekeket a korcsmák és a rendszeren duhajkodással járó táncmulatságoktól elrekesszék.

— A szomorú május elseje. Nagy városokban kétféle május elseje van. Az egyik, mely az erdőben, parkokban, kertekben, szóval a természetben jelentkezik, a másik — és ez a szomorúbb, a prózai május 1., — amely a bíróság előtt nyilvánul meg. Ennek ugyan nem annyira a tavasz ébredése, mint inkább a sok költőködés a szülőanyja. Ha tovább mennénk a fejtegetésben, igen hamar eljutnánk az alapokra: a nyomorra: Zubor Andor rendőrfogalmazó szobája ma reggeltől késő estig telve volt panasztevőkkel, kik orvoslást kerestek a háziurak eljárása ellen, melylyel ezek a lakók butorait házbér fejében visszatartották. A sok szegényemberen persze nem segíthetett a hatóság, mert a háziuraknak törvényes zálogjoguk van s a butorokat házbér fejében visszatartották tekintet nélkül arra, hogy a lakó nem bír, vagy nem akar fizetni. A panasztevők óriási száma a legkifejezöbben mutatja, mily nyomor van Aradon. Evvel kapcsolatban emlékezünk meg a harmadik május 1-ről, a munkások ünnepnapjáról. Az aradi ujjászervezett szociáldemokrata párt holnap reggel a kiserdőbe gyűlekezik, hogy onnan 9 órakor elvonulva, a városháza udvarán népgyűlést tartsanak. A budapesti szociálisták egyrésze nagy tüntetésre készül, s erre való tekintetből a rendőrség készenlétben áll. A fővárosban a következő társulatok tartanak holnap népgyűlést: a nemzetközi szociáldemokrata párt, az ujjászervezett szociálisták, az upesti nemzetközi szociálisták, a budapesti hentes segédek és az upesti ujjászervezett szociálisták.

— Ongyilkos altábornagy. Bécsből táviratozzák: Selmann János nyugalmazott altábornagy ma lebergi lakásán átmetsette torkát és meghalt. A tettet pillanynyi elmezavarban követte el.

— Megyebizottsági tagválasztások. A mai megyegyűlés határozatából a megüresedett megyebizottsági tagsági helyekre május 24-ére tűzték ki a választásokat. Agrison Boglárffy Béla, Székudvaron Méhes Gáspár, Ottlakán Vikol Gerő, Magyar-Pécska II. kerületében Mezei Andor és Zimándközön Récei Miklós fogja vezetni a választást, mint elnök.

— A polgári takarékpénztár körlevele. Az Aradi Polgári Takarékpénztár részvénytársaság a mai napon a következő körlevelet bocsátotta ki: Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy a f. év április hó 20-án tartott rendkívüli közgyűlésén intézetünk elnökévé: Méltóságos monyorói Urbán Iván ur, Arad sz. kir. város és Aradvármegye főispánja, az igazgatóság tagjaivá pedig: Domonkos Lajos ur, háztulajdonos, Glück Károly ur, nagyiparos, dr. Keresztes Gyula ur, ügyvéd, Aradmegyei tisztifőügyész, dr. Mittler Izidor ur, ügyvéd, Révész Adolf ur, az Arad esanádi egyes vasutak főfelügyelője, Réthy Viktor ur, nyomdatulajdonos, a Réthy Lipót és fiai cég főnöke, Singer Izrael ur, földbirtokos, Szatmáry Mihály ur, az Arad-csanádi egyesült vasutak főmérnöke, Verbos Ádám ur, butorgyáros, a Verbos A. és fiai cég beltagja, választattak meg és az igazgatóság által Natland Bernát ur, az Aradmegyei takarékpénztár volt cégvezető-titkára, vezérigazgatóvá kinevezetvén, kérjük, miszerint az igazgatósági tagok cégjegyzéséről tudomás venni sziveskedjék. Intézetünk, mely kultiválni fogja a takarékpénztári és bankszerű

üzlet minden ágát, f. évi május hó 1-én kezdi meg ismét működését és a midőn eleve is bizsítjuk arról, hogy főtörökvsünk leend, legszolidabb üzleti elveink alapján t. ügyfeleink megelégedését és bizalmát minden tekintetben megszerezni, vagyunk intézetünket nagybecsű pártfogásába ajánlva teljes tisztelettel: Aradi Polgári Takarékpénztár részvénytársaság.

— **A gyoroki Erzsébet-szobor.** Domány József aradi bornagykereskedő tudvalevőleg a gyoroki állomáson boldogult Erzsébet királyné mellszobrát a saját költségén felállította s a szobor fényképfelvételét megküldötte a királynak. A király kegyesen fogadta a képet és azért köszönetét fejezte ki, a miről *Institoris* Kálmán polgármester most a következő átiratban értesítette Dományt:

A cs. és kir. főkamaraísi hivatalnak folyó hó 2-án 267. szám alatt a Felsőszék személye körüli miniszter urhoz intézett átirata szerint ő Császári és Apostoli királyi Felsőszék a folyó évi március hó 26-án kelt legfelsőbb elhatározásával a Tekintetesség által benyújtott és a *ménes-gyoroki* állomási kertben, boldogult Erzsébet királyné ő Felsőszék emlékére felállított emlékműről készített és bemutatott fényképet a cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár számára legkönyvemesebben elfogadni és egyben meghagyni méltóztatott, hogy legmagasabb köszönete Tekintetességnek tudtul adassék.

Van szerencsén ezen legfelsőbb elhatározásról Tekintetességét tisztelettel és örömmel értesíteni.

Arad, 1002. Április hó 26-án.

Institoris Kálmán,
polgármester.

— **Az adókievítő bizottságok.** Nem először hangzik föl a panasz, hogy az adókievítő bizottságokban nincsenek a különböző foglalkozási ágak képviselve. A mai megyegyűlésen a pénzügyminiszter azon leirata kapcsán, amelyben tudatja, hogy az adófelsőszólami-bizottság elnökévé *Nachtnébel* Ödönt, elnökhelyettesévé *Ormos* Pétert nevezte ki, ezt szövé tette *Kohn* Lajos csermői megyebizottság tag. A vidéki adókievítő-bizottságokban — ugymond — rendszerint szokott lenni ügyvéd, pap, orvos, gyógyszerész, de egyes osztályok, így például se a kereskedők, se az iparosok azokban képviselést nem nyernek. *Urbán* Iván főispán megnyugtatta a főlshószólalót, hogy az adókievítő bizottságok legutóbb történt összeállításánál gondoskodtak arról, hogy minden osztály érdeke azokban képviselve legyenek.

— **A hírlapirodalom köréből.** Az *Aradi Friss Ujság* a mai nappal szerkesztőt cserélt. A lap szerkesztését holnapról kezdve *Radó* Károly dr., az ismert jó nevű aradi publicista vállalta el. — Ugyancsak holnap, *Aradi Ujság* címmel új két filléres napilap indul meg Aradon, szerkesztője *Szekely* Miklós.

— **Előléptetett katoná-orvos.** A hadsereg rendeleti lapjának mai száma közli, hogy a királyi *Fón* Béla dr. cs. és kir. 3. huszárezredbeli főorvost II. oszt. ezredorvossá léptette elő.

— **Bizottsági ülés.** A vár s pénzügyi bizottsága szombaton délután *Lócs* Rezső adóügyi tanácsos elnöklése alatt ülést tart, amelynek egyik legfőbb tárgya a város tűzbiztosításának reformja lesz.

— **Egy aradi katonarab halála.** Az aradi katonai fegyháznak megint halottja van. A fegyháznak egy rabja, a kit lopás miatt ítéltek el, a fegyház kórházában meghalt. Tizennégy hónapot ült le a büntetésből, még nyolc hónapja volt hátra, de már felterjesztették kegyelemre a hadügyminiszterhez. A kegyelmet már nem tudta bevárni. Holnap temetik el.

— **Az anyakönyvvezetők köréből.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. minisztereinek Arad vármegyében a *barakonyi* anyakönyvi kerületbe *Suhajda* Antal jegyzőt, a *silyngiaiba* pedig *Dirle* László jegyzőt anyakönyvvezetők névezte ki és őket a

házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Május elseje.** Amilyen kedves poétikus május havának első napja, amikor virágillattal telik meg a levegő s madárdal hangzik fel a félig kinőtt lombátorból, olyannyira kellemetlen azoknak, akik zselléri minőségűből kifolyólag a házi tűzhely megváltoztatására vannak utalva. Már most mozognak az utcán a butorszallító kocsioknak nevezett bárkák, hogy egy jobbnak képzelt lakásba költöztesse a megmozdult lakók ingó-bingóságát. S míg holnap odakün a városligetben rigófütyön gyönyörködik a mélabus szerelmes, föltéve, hogy nem esik a profán eső, addig idebent zsörtölődő háziasszonyok s mérges arcú hordárok fognak boszankodni a lakásváltoztatás kellemetlenségein.

— **A Kápolna-utcai szerencsétlenség halottja.** Megirtuk lapunk mai számában, hogy *Vári* József aradi ácsmester milyen szerencsétlenül esett le munkája közben a kápolna-utca 24-ik számú ház fedeléről. A súlyosan sebesült munkást, kinek koponyáján egy cserépdarab tíz centiméter hosszú repedést okozott, eszméletlenül szállították be tegnap délelőt a közkörházba, ahol a mai nap folyamán meghalt.

— **Kurucz brigád — Arpád fiai.** A *M. Sz.* írja: Miután a klerikális egyetemi ifjak a kurucz brigád eszméjével kudarcot vallottak és a brigadéros urak elvérzettek az alapvizsgákon, most újabb nagy eszme szülemlett meg agyukban. Azt beszélnek ugyanis, hogy magukat „Arpád fiai”-nak fogják elkeresztelni és törzsek, meg sátorok szerint való szervezkedés útján próbálnak újabb szerencsét azzal az eszmével, amelynek egyszer már láttuk kimulását.

— **Előléptetés.** A májusi előléptetések alkalmából *Weigl* Rezső 39. gyalogezredbeli hadnagy *Weigl* Adolf aradi kereskedő fia, főadnaggyá neveztetett ki.

— **A gyilkos katonai őrség.** Említettük hogy a baktói gyilkosság dolgában *Péchy* hadbíró-őrnagy *Aradról* Szegedre utazott! A hadbíró az emlékezetes gyilkosság ügyében ma az utolsó kihallgatásokat eszközölte azon célból, hogy megállapítsa, mennyi kártérítést tartozik fizetni a kincstár a *Tary*-családnak, a kiket *Tatár* Mihály közlegény megsebesített. A kihallgatáson jelen voltak: *Singer* Máttyás dr. kórházi igazgató, *Ács* Vilmos dr. kórházi segédorvos, *Tary* József vádőr és a felesége. A hadbíró a két orvossal a *Tary*-család költségeit, fájdalomeliját és a *Tary*-leány temetési költségeit állapította meg. Élénk vita fejlődött ki a hadbíró és dr. *Singer* között *Tary*-né mostani munkaképességére vonatkozólag. A hadbíró azt akarta bizonyítani, hogy *Tary*-né munkaképes, de az igazgató főorvos erélyesen hangsúlyozta, hogy az asszony egész életében megsynyi a baktói merényletet. A kincstár tehát kártérítéssel tartozik az ártatlanul sokat szenvedett és egész életére megnyomorított *Tary*-nének. A kincstár kártérítésben fogja részesíteni a családot. Arra nézve, hogy a gyilkos *Tatár* Mihály közlegényen milyen ítéletet hajtanak végre, a had bíró nem nyilatkozott.

— **A románok mozgolódása.** Szászvárosból írják a Pol. Ért. nek: Az itteni román akció vezetői, élükön *Mihu* János dr.-ral, az 1881-iki román nemzeti program revízióját sürgetik. Ez a program tudvalevőleg a magyar alkotmány sarkalatos törvényeit sérti s meg nem valósítható problémákat foglal magában s magából a román népet érintő közgazdasági irányzatot teljesen kiküszöbölte. Az 1881-iki program ennél fogva sohasem volt a román nép programja, hanem inkább a román intelligenciáé. A revízionisták most e program alkotmányosabb értelemben való kiegészítését sürgetik, hogy így maga a nép is megérthesse. A brassói, lugosi és nagy-szebeni vezetők azonban a régi program fontartását óhajtják. *Metianu* érsek hívei, *Xozma* Pártén és társai, az aradi tribunisták és az itteni román vezérek pártja ellenben a revízió mellett nyilatkoztak. *Rác* és társai e moz-

galomból folyólag bizalmas értekezletre fogják egybehívni a román nemzeti párt tagjait, hogy határozatot hozzanak. Ezen a bizalmas értekezleten szóba fog kerülni a román nemzeti program revíziója és ettől az értekezletől függ sok tekintetben a románoknak jövőben követendő magatartása is.

— **Sztrájk Békés-Csabán.** Békés Csabán — mint ottani tudósítónk jelenti — a kőműves és ácssegédek, számra mintegy négy-ötszázan, ma reggel beszüntették a munkát s egy nagyobb részük által aláírt kérvényben munkabérfel-emelést, kérnek. Előadásuk szerint eddig 2 k. 40—2 k. 50 f. napszámber mellett alig kerestek többet óránként 21—22 fillérenél, most kérik a napibér beszüntetését, s az óránként való fizetést, egy órára 32 fillért és az akkordmunka beszüntetését. A napi munkát pedig reggel 6 órától este 7-ig, szombaton este 6-ig kérik megállapítani. Az ipartestület közbenjárásával folyik az egyezkedés s minthogy a hangulat mindkét oldalon engedékeny, remélhető, hogy a legrövidebb idő alatt kiögyenlítődik az el-lentét.

— **Nagy tűz Kurticson.** Az elmúlt éjjel Kurtics községben *Fackelmann* János parasztagda istállója tüzet fogott és földig leégett. Az istállóban 13 ló és két csikó volt, melyek egytől-egyig áldozatul estek a nagy tűznek.

— **Az anya büne.** A csermői temető szélén tegnapelőtt egy újszülött csecsemő hulláját találta meg a temető őr. Azonnal jelentést tett, mire a borosjenői járásbírószék kiszállott a helyszínére és konstataálta, hogy gyermekkítétel büntetettének esete forog fenn. A járásbírószék már ki is nyomozta a bűnös anyát, kit nyom-ban letartóztattak.

— **Szenzációs meglepetés május elsejére.** Alig van három negyed esztendeje annak, hogy Aradon megindult egy vállalat, mely célul tűzte ki magának a nagyközönség jogos igényeinek ápolását és azt, hogy minden téren szembe helyezkedik a főváros konkurrenciájával. Azóta ez a vállalat nőttön-nőtt, szinte egy ogalomra forrt össze Arad városával és becézgetett kedvence lett a közönségnek, mely szívesen méltányol minden jobb törekvést. Hogy mindezt hálóját lerózza, hogy a közönség szívébe még inkább beférkőzzék: a mai napot — május elsejét — szemelte ki magának *Porter* Vilmos Nagy Áruháza egy szenzációs elhatározásra, mely egy teljes oldalon olvasható lapunk mai számában. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy ezentul teljesen ingyen, minden kifizetés nélkül kapják az életnagyságu fényképet papírkérettel együtt mindama vevők, kik egyszerre 20 koronaért bevásárolnak. A részletben való bevásárlás összegét pedig 20 koronáról 10 koronára szállította le az áruház. Ez valóban szenzáció, mely meg a fővárosnak is elébe vag és az eddiginél sokkal nagyobb elterjedést biztosít a *Porter*-féle életnagyságu fényképeknek.

— **Jótekonyság.** Özv. *Róth* Bernátné urnó a bold. Reich Ede ravatalára szant koszoru megváltása fejében husz koronát juttatott az izr. jótekonyság elnökségéhez, mely nagylelkű adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Elveszett a Rákócy-utcatól, az Andrássy téren át a Józseffőherceg ut 7-ik számú házig** egy mindkét oldalt arcképpel ellátott coral gyöngyön függő arany medaillon. A becsületes megtaláló kéri, hogy azt Józseffőherceg ut 7-ik számú házba, földszint, juttatni kegyeskedjék, hol illő jutalomban fog részesülni.

— **Lakásváltoztatás.** Dr. *Lukatos* I. szülész, nő-orvos, Kazinczy-utca 8-ik szám alá költözött.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Szabadter 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselősegéggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **Az Arena ujjáépítése.** Most folynak az Arenaház ujjáépítésének munkálatai. Amint tudvalevő, az Arenát csak részben építik ujja; így a baloldali egy része, amelyben *Weinberger* János cipőüzlete van, a régi állapotban marad s ezenkívül az építés ideje alatt is teljesen hozzáférhető állapotban lesz. Az elismert, a legjobb és legdivatósabb tavaszi, nyári és sport cipők legelőnyösebb beszerzési forrása. Ugyanott minden hétfőn és csütörtökön délután kimustrált cipőárúknak jutányos áron való eladása.

Két párbaj a bíróság előtt.

(Beöthy-Kacziány. — Odeschalchi-Széchenyi.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 30.

Két nevezetes párbaj ügyében hozott ma ítéletet a budapesti kir. büntető-törvényszék. Az egyiknek a művészeti élet a háttere, a másik pedig a főúri világ intimitásai révén keletkezett. Az elsőt az *Ocskai brigadéros* okozta. — *Herczeg* Ferencz nevezetes szindarabjának színrehozatala után Beöthy László a nemzeti színház volt igazgatója és Kacziány Géza, a *Hazánk* színikritikusa között a nevezett darab kritikájából kifolyólag affér támadt, melyet a felek a múlt év június 8-án karddal intéztek el a Fodor féle vívóteremben. A megvívott kardpárbajban Kacziány sebesült meg könnyebben az arcán.

A budapesti törvényszék ma tárgyalta ezt a párbaj ügyet. Beöthy László családi gyásza miatt nem jelenhetvén meg, ügyvédje dr. Rácz Dezső kérte a tárgyalás elnapolását. Dr. Polgár ügyész ellenben azt indítványozta, hogy a megjelent Kacziány felett ma mondjon ítéletet a bíróság. A törvényszék elfogadva az ügyész indítványát, letárgyalta Kacziány Gézával az ügyet s öt két napi államfogházra ítélte.

A másik párbajnak ez a története:

Odeschalchi Géza herceg, főrendiházi tag 1900. évi november 16-án kardpárbajt vívott sógorával gróf Széchenyi Aladárral a Fodor-féle vívóteremben. A párbaj előzményei családi ügyre vezethetők vissza. Gróf Széchenyi ugyanis egy leveleiben a herceget fecsegő, rágalmazónak nevezte. Ez a levél herceg Odeschalchi kezeibe került, aki ezen reá vonatkozó sértésekért úgy állott bosszút sógorán, hogy nem fogadta el ennek köszöntését a Nemzeti kaszinóban. Gróf Széchenyi ezen mellőztetéseért provokáltatta a herceget s a megvívott kardpárbaj gróf Széchenyi könnyű sérülésével végződött.

A büntető törvényszék nemrégiben gróf Széchenyi Aladárt ezen párbajért három napi államfogházra ítélte el. Ma pedig ellenfelét herceg Odeschalchi Gézát vonta felelősségre párviadal vétségéért.

A tárgyaláson, melyen Oláh bíró elnökölt, a vádirat felolvasása után a herceg kihallgatására került a sor.

— Ki volt a kihívó fél?

— Gróf Széchenyi.

— Mi volt közvetlen oka a párbajnak?

— A nemzeti kaszinóban egy alkalommal nem fogadtam a gróf köszönését. Egy félreértés történt közöttünk. Ő engem rágalmazónak, fecsegőnek nevezett, én azonban családi ügyről lévén szó, honvédtiszt ítélemre nem tartottam szükségesnek a provokálást s ehelyett inkább mellőzéssel akartam válaszolni a gróf megjegyzéseire, melyeket felilem tett, mire aztán provokáltatott.

— Ki sérült meg a párbajban?

— Gróf Széchenyi könnyű sebet kapott.

Dr. Farkas ügyész vádjára a törvényszék dr. Püspöky Emil védbeszéde után a herceget párviadal vétségéért 4 napi államfogházra ítélte. Mindakét ügyben az ítélet jogerős lett.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A milliós örökség Fővárosi tudósítónk táviratozza: Nagy Ákos és társai szenzációs bűnügyében, két heti tárgyalás után, ma kezdődtek a védőbeszédok. Polónyi Géza, Nagy Ákos védője, több órán át tartó, hatalmas beszédet tartott védence érdekében. Az ügyész által vádba foglalt szakasz — ugymond — a

hajánál fogva van előrántva. Ez a szakasz ugyanis az intellektuális okirathamisításra vonatkozik. A végrendekezésre nézve, a mi az első végrendeletet illeti, az a vád, hogy Nagy Ákos ott úgy adta a dolgot, mintha az öreg jelentette volna ki végakarátát, pedig Nagy Ákos beszélt s Nagy Márton már halott volt. Ha így van, akkor Nagy Ákos megcsalta a többi vádlottakat s ez esetben az ügyész kötelessége az lenne, hogy a többi vádlottak feimentését kérje.

Ha szó lehet okirathamisításról, hol kezdődik a Nagy Ákos közreműködése? A törvényszék eltérhet úgy a vádtól, mint a vádtanács határozatától. Foglalkoznia a kell tehát azzal is, hogy nemcsak okirathamisítás, de más büntetendő cselekmény sem forog fenn. Beszéltek itt csalásról, betörésről lopásról, hamis tanúsításról, hamis tanúszerzésről. De olyan ez a sok minden vád, mint a milánói baka adomája. A baka megkérdezte, hogy miért van a milánói dómnak annyi tornya. Azért — felelték neki — hogy a míg az istennyila bele akar ütni az igaziba, elfogyjon a szufflaja. (Nagy derűtség) Az ítéletet, minthogy a perbeszédok még a holnapot is igénybe fogják venni, valószínűleg csak szombaton hirdetik ki.

§ A tolvaj csemete anyja. Emlékezetes még a kis Hirth Aranka esete, aki az elmúlt hetekben bement özv. Bauer Gyuláné fűszerüzletébe. Nem talált ott senkit, a mikor hirtelen egy vevő érkezett, aki cigarettát kért. Hirth Aranka elég ügyesen kiszolgált a vevőt, s aztán fölnyitotta a pénztárt s abból 22 koronát kivett, mire ott bagyta az üzletet. A csodálatraméító lélekjelenléttel végrehajtott lopás után hazament anyjához és átadta neki a lopott pénzt. E miatt aztán anyja Hirth Józsefné szül. Antonovics Melanie ellen orgazdaság miatt megindult az eljárás, mely ma bírói ítélettel fejeződött be. Ornstein Árpád dr. járásbíró Radó Károly dr. ügyészi megbízott vád eszéde alapján elítélte Hirthné négy napi fogházra. Megemlítendő, hogy Hirthné most szerdán ugyancsak orgazdaság miatt ítélték el kisebb pénzbüntetésre, s a jövő héten ismét törvény elé kerül orgazdaság miatt.

A KONVERZIÓ.

A kicserélésre kerülő

4¹/₂%-os magyar regále kártalanítási
valamint egyéb

4¹/₂%-os államkötvények

kicserélését 4% magyar koronajáradékra díjmentesen eszközölöm.

WALLFISCH ARMIN

bank- és váltó-üzletében Arad.

Alapított 1875-ben.

NAPIREND.

Május 1. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Fülöp és Jakab. — Protestáns naptár: Fülöp és Jakab. — Görög-keleti naptár (április 18.): János szer. — A nap 4 óra 28 perckor. nyugszik 6 óra 54 perckor. — A hold két óra 55 perckor. nyugszik 11 óra 24 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¹/₂—12¹/₂ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¹/₂—2¹/₂ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereky-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhébb, sok helyütt csapadék. Május 1. Az aradvidéki tanít. egyesület marosmenti fióköreinek tavaszi ülése délelőtt 10 órakor (O-Paulusi állami népiskola) — Az arad-hegyaljai rom. kath. lelkesek évi közgyűlése Borosjenőn. — Az arad-hegyvidéki turistaegyesület értekezlete délután 6 órakor (Vass-kávéház külön terem.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A bortartányokról.

Arad, április 30.

A bortermelő országokkal fennálló kedvezőtlen vámtételeknek, a borkereskedelem pangásának, s a borkifogyasztás kis mérvének hatása alatt, alig remélhetjük, hogy a leszűrt ujbort a termelő kivánságához képest azonnal eladásra kerüljön. — Be kell tehát rendezkednünk a bornak huzamosabb időre való raktározására, ha nem akarjuk, hogy a bor ára egészen alácsúgyedjen. Ez pedig csak rendszeres pincekezelés mellett lehetséges.

A pinceépítés költségeinek apasztása érdekében leghelyesebben cselekszik a gazda, ha annak terjedelmét csak a legelemibb kezelésre építi, s gondoskodik tartányokról, melyek kis helyet foglalva el, nagy előnyöket nyújtanak.

A szőlőkultúrában előrehaladott nemzeteknél, úgy a Rajna vidékén is, majdnem minden szőlősgazdának megvan a cementtartánya. — A szűret alkalmával ebbe raktározza új borát, miáltal egyöntetű bort nyer, s a lefejtéseknél kevés munkaerő alkalmazása mellett kényelmesen végezi a kezelési munkát.

A bortartányrendszerre kell tehát áttérnünk s hogy erre nézve a gazdaközönség tájékozva legyen, rövid kivonatban felsoroljuk azon követelményeket, melyeket egy célszerű tartánnyal szemben felállítunk. Kellő szilárdsággal bírjon, a falrepedések esete ki legyen zárva; légmentesen elzárható, tisztítható szellőztethető legyen. A tartány szilárd talajon épüljön. A tartány belül a hordóalakhoz idomuljon. — A tartány fala portlandcementhabarcsból vasváz rendszerrel készíttessék. A belső felület üveglapokkal borítandó, a hézagsorok vízszintes és merőleges elhelyezésére kiváló gond fordítandó, s csak oly üveglap alkalmaztassék, mely határozott szegélyvonalokkal bír. A tartány ajtaja fából vagy vasból legyen, a hol kiváló tölgylap áll rendelkezésre, ott a faajtó alkalmazása előnyösebb. — A tartányon a szellőző készülékek, csapok és bormutató üveg elhelyezéséről is gondokodni kell.

Én a felsorolt feltételeknek megfelelő cementhordót építtetem apateleki szőlőmben. A cementtartány a pincén kívül az utcai terrasz alatt nyert elhelyezést, s 250 hektoliter űrtartalmu. — Egy méter mély betontömbön nyugszik a tartány. — A vasváz összeillesztése csavarokkal történt. — A borító falazat 15 cm. vastag beton 1:5 keverési arány mellett. — A homlokzat falak 30 cm. vastagok. — A tartány belseje 6 mm. vastag, alul recézett üveggel van borítva, a hézagok a kőkötés szabályait követik. A tartány ajtaja 15 cm. vastag tölgylapból készült; a tartányon van 3 szellőző, egy borkóstoló csap, egy csap a szivattyúhoz, és egy bormutató üveg.

A kezelés a pincéből történik. — Szűretkor a pincében munkást nem kellett alkalmazni; a leszűrt must tömlőkön át vezetvelett a tartányba. — A ki-rijezt bor lefejtéskor teljesen egyöntetű volt. — A lefejtési munka 6¹/₂ óráig tartott. A költségeket tekintve a tartány előállítása sokkal kevesebbe kerül, mint oly nagyságú fahordó; befolyással van a költségekre a talaj és egyéb helyi viszonyok, átalakítási és egyéb munkák. — A szóban forgó cementtartály hektoliterje 10 koronába került.

A betonhoz szükséges homok a Fehérvörből vétetett, a portlandcementet a gurahonci cementgyárból rendeltem. — Használat előtt a portlandcement alapos vizsgálatnak vetttetett alá, s az eredmény minden tekintetben megfelelő volt. — A tartány egy év óta van használatban, s azon semminemű alakváltozásnak vagy repedésnek nyoma nem látható. — A költségek finanszírozását a gurahonci cementgyár előnyös feltételek mellett közvetítette. — Intézkedtem, hogy az érdeklődők a cementtartányt apateleki szőlőmben bármikor megtekinthessék.

Darvas Lajos,
szőlőbirtokos.

— A konverzió. Ma teszi közé a Magyar Általános Hitelbank a 4¹/₂%-os magyar állami kötvényeknek az 1902. évi magyar királyi adómentes 4%-os koronajáradék-kölcsön ellenében való konvertálására vonatkozó hirdetményt. E szerint konvertálandók: az 1889. évi 4¹/₂%-os

magyar államvasuti aranykölcsön, az 1876. évi 5⁰/₀-os magyar keleti vasuti kölcsön, az 1888. évi 4¹/₂⁰/₀-os magyar vasuti beruházási elsőbbségi kölcsön, az 1889. évi 4¹/₂⁰/₀-os magyar államvasuti ezüstkölcsön, a 4¹/₂⁰/₀-os magyar regale-kártalanítási kölcsönkötvények. Ennek ellenében kibocsátásra kerül K. 1.087.480.000 n. é. koronajáradék. Ezen kötvények, valamint az azokon levő kamatszelvevények minden fennálló magyar bélyeg, illeték és adó alól felvannak mentve s azoknak a teljes bélyeg-, illeték- és adómentesség a jövőre nézve is biztosított. A kötvénybirtokos a minden év június és december 1-én esedékes kamatokot felveheti: a m. kir. központi állampénztárnál Budapesten, a budapesti és zágrábi királyi állampénztárnál, valamint az összes magyar kir. adóhivataloknál; azonkívül Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál, a Magyar Főidőhitelintézetnél, a Pesti hazai I. takapénztár-egyesületnél, a Magyar leszámítoló és pénzváltó-banknál, a Pesti magyar kereskedelmi banknál, a Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaságnál; Bécsben: S. M. v. Rothschild bankháznál, a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe, a K. k. priv. allgemeine österreichische Boden Credit-Anstalt című intézetnél és az Union-banknál, valamint Berlinben, M/m. Frankfurtban, Hamburgban, Párisban, Brüsszelben és Amsterdamban. A konvertálandó államkötvények birtokosainak a kicserélés a következő feltételek mellett ajánlatik fel: A kicserélés április hónap 30-tól, május hónap 10-ig történhetik. A magyarországi kicserélési helyek a következők:

Budapest: a magy. kir. központi állampénztár (pénzügyminiszeri palota), a magy. kir. állampénztár (fővámház), az összes magyar királyi adóhivatalok, valamint Zágrábban a királyi állampénztár, az eszéki, gopici, ogulini, pozsegi, varasdi és vukovari kir. adóhivatalok; továbbá a m. kir. Postakarékpenztár és a Magyar Általános Hitelbank Budapesten.

A konvertálandó kötvények következőképpen fogadtatnak el fizetéseken:

a) 1889. évi 4¹/₂⁰/₀-os magyar államvasuti aranykölcsön-kötvény:

100 ar. frt tőke névértékért . . . ar. frt. 100.50
ehhez adva az 1902. évi február 1-től
1902. évi június 30-ig bezárólag fo-
lyó 4¹/₂⁰/₀-os kamatok fejében . . . 1.875
összesen ar. frt 102.375

100 ar. frtot 238 K. 10 fillérrel szá-
mitva, tehát . . . 243 K 75 f-el

b) 1876. évi 5⁰/₀-os magyar keleti vasut köl-
csön-kötvény:

100 ar. frt tőke névértékért . . . ar. frt 100.50
ehhez adva az 1902. évi január 1-től
1902. évi június 30-ig bezárólag fo-
lyó 4¹/₂⁰/₀-os (5⁰/₀-ból levonva 10⁰/₀
jövedelmi adó) kamatok fejében . . . 2.25
összesen ar. frt 102.75

100 ar. frtot 238 K 10 fillérrel szá-
mitva, tehát . . . 244 K 65 f-el

c) 1888. évi 4¹/₂⁰/₀-os magyar vasuti beru-
házási elsőbbségi kölcsön-kötvény:

100 német bir. márka tőke névértékért . . . M 100.—
ehhez adva az 1902. évi január 1-től
1902. évi június 30-ig bezárólag fo-
lyó 4¹/₂⁰/₀-os kamatok fejében . . . 2.25
összesen M 102.25

100 márkát 117 K 60 fillérrel szá-
mitva, tehát . . . 120 K 25 f-el

d) 1889. évi 4¹/₂⁰/₀-os magyar államvasuti
ezüstkölcsön-kötvény:

100 frt tőke névértékért . . . 200 K — f
ehhez adva az 1902. évi január 1-től
1902. évi június 30-ig bezárólag fo-
lyó 4¹/₂⁰/₀-os kamatok fejében . . . 4 „ 50 „
összesen tehát 204 K 50 f-el

Ezzel szemben az új 4⁰/₀-os járadék-kölcsön-
kötvények, amelyek az iment felsorolt címletek kon-
vertálására szolgálnak:

100 korona tőke névértékért . . . 96 K 50 f-el
ehhez adva az 1901. évi december 1-től
1902. évi június 30-ig bezárólag fo-
lyó 4⁰/₀-os kamatok fejében . . . 2 „ 38 „
összesen tehát 98 K 83 f-el

hozatnak számításba.

A beszolgáltatott 4¹/₂⁰/₀-os, illetőleg 5⁰/₀-os köt-
vények beszámítási értékének 4⁰/₀-os koronajáradék-
kötvényekkel ki nem egyenlíthető részét a kicseré-
lési helyek készpénzben fogják megtéríteni. A ki-
cserélendő kötvények a folyó kamatokról szóló szel-
vényekkel szállítandók be és pedig: a 4¹/₂⁰/₀-os ma-
gyar államvasuti aranykölcsönkötvények 1902. évi
augusztus 1-én esedékes szelvényekkel, az 5⁰/₀-os
magyar keleti vasuti kölcsönkötvények 1902. évi
július 1-én esedékes szelvényekkel, a 4¹/₂⁰/₀-os ma-
gyar államvasuti ezüstkölcsönkötvények 1902. évi
július 1-én esedékes szelvényekkel, a 4¹/₂⁰/₀-os ma-
gyar regale-kártalanítási kötvények 1902. július 1-én
esedékes szelvényekkel, amelyek ellenében a kiszol-
gáltatandó 4⁰/₀-os koronajáradék-kötvényekről szóló
ideiglenes elismervények 1902. évi június 1-én ese-
dékes szelvényekkel lesznek ellátva. Amennyiben a
kicserélendő darabok benyújtásánál azokon még nem
esedékes szelvények hiányoznak, ily szelvények el-
lenértékét a benyújtó készpénzben kiegyenlíteni tar-
tozik. Kisorsolt és már esedékessé vált kötvények
kicserélésre el nem fogadtatnak, ellenben kisorsolt,
de még esedékessé nem vált kötvények kicserélés
tárgyát képezik. A kicserélés végett bejelentett cím-
letek beszolgáltatása, vagy az aláírással egyidejűleg,
vagy a kicserélési határidő lejáratától számított négy
hét alatt történik, az utóbbi esetben a kicserélési
hely részéről elegendőnek tartott biztosíték letétele
mellett. A benyújtó a kicserélés végett benyújtott
kötvényekről levélbeli igazolványt kapnak, akiknek a
benyújtás napjától számított 15 nap múlva az iga-
zolvány visszaadása ellenében a 4⁰/₀-os járadék-köt-
vényekről kiállított ideiglenes elismervények a reájuk
eső névértékben az eselleg járó készpénz kiegyen-
lítésével együtt kiadatnak. Amennyiben a kicserélés
végett benyújtott kötvények a német, francia, angol
vagy németalföldi bélyeggel vannak ellátva, a be-
nyújtónak kívánságára az illető bélyeggel ellátott
ideiglenes elismervények fognak kiszolgáltatni ilyen,
valamely idegen bélyeggel viselő régi kötvények külön
aláírási nyilatkozat kíséretében nyújtandók be. Kész-
pénzaláírást az új koronajáradéka egyelőre nem
hirdetnek.

— **Védekezzünk a szőlő-lisztharmat ellen.** A
szőlő nagyszámú betegségei közül kettő van
olyan, mely évről évre megtámadja szőlőtőké-
inket és így az ellenük való védekezést a leg-
fontosabb munkák közé kell immár sorolni. Ez
a két betegség a *peronospora* és az *oidium*.
Mindkettő egyaránt veszedelmes, mert mega-
kádályozza a ürtök kellő kifejlődését és kellő
időben való megérését. Téves tan az, hogy az
oidiumot okozó gombáknak téli alakja nincs s
így magában a szőlőben egyik évről a másikra
a lisztharmat betegség át nem öröklődik, ha-
nem mindig külső (ismeretlen okból és helyről
származó) fertőzésre van szükség, hogy a liszt-
harmat ismét kifejlődjék. Igenis ismerjük
ma már az *az oidium téli alakját*, mely a szőlő
tőke régi fáján szokta a telet átélni, hogy már
kora tavasszal létrehozza a fiatal hajtásokon
azokat a góczokat, amelyekből egész nyáron
rajlik ki a veszedelmes gomba. Azért minde-
nütt, ahol a múlt évben vagy előzőleg liszt-
harmat mutatkozott, s így igen valószínű, hogy
ez a betegség az idén is fel fog lépni, *okvelle-
nül védekezzünk ellene kétszer-háromszor* a sze-
rint, hogy az időjárás alkalmas-e az oidium
terjedésének, vagy sem. *Egyszeri előzetes véde-
kezést minden szőlőtermelőnek a legmelegebben kell
ajánlani*, mert ott is, ahol eddig nem jelentke-
zett ez a baj, éppenséggel nincs kizárva, hogy
az ideai *enyke, és felette nedves tél után fel fog
lépni és az elővigyázatot nem tanúsító szőlős-
gazdáknak ezekre menő károkat fog okozni*.
A legalkalmasabb, legbiztosabb és legtartósabb
hatású ellenszere a lisztharmatnak a dr. *Aschen-
brandt-féle „rézkénpor“*, amelyet Magyarországon
egy fővárosi előkelő kémiai gyáros állít elő és
a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* hoz forgalomba.
A rézkénporból a két-háromszori használat fel-
tétlenül elegendő, míg a *tiszta kénpor* lega-
lább 3—4 szer de sokszor 5—6-szor kell egy
nyáron használnunk, ha a sikerről biztosak
akarunk lenni. Végül a rézkénpor jelentékeny
rézgalic tartalma miatt olyan helyeken, ahol a
peronospora nem szokott veszedelmes mérvet
ölni, vagy ahol évek hosszú sora óta eszkö-
zölt lelkiismeretes védekezés folytán soha ki
nem fejlődött, az első és a harmadik perme-
teztést is helyettesheti. Ily esetben tehát a sok-
kal költségesebb permetezés elmaradhat és a
rézkénpor úgy a *peronospora* mint az *oidium*
ellen megvédi teljesen a szőlőt.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 30.

Déltőzsde. Buzakínalat mérsékelt, vételkedv gyöngy.
Bágyadt irányzat mellett 12.000 métermáza került forga-
lomba, gyöngyön tartott áron. Egyéb gabonanevek nyu-
gadtak. Időjárás borús.

Zárhat 10 órakor:

Buza áprilisra	—
Buza májusra	8.85—8.86
Buza októberre	7.87—7.88
Rozs áprilisra	—
Rozs májusra	—
Rozs októberre	6.65—6.66
Zab áprilisra	—
Zab májusra	—
Zab októberre	5.81—5.82
Tengeri májusra	4.86—4.87
Tengeri júliusra	5.—5.01
Repce augusztusra	12.35—12.35

Zárhat 5 órakor:

Buza áprilisra	—
Buza májusra	8.83—8.84
Buza októberre	7.82—7.86
Rozs áprilisra	—
Rozs májusra	—
Rozs októberre	6.61—6.62
Zab áprilisra	—
Zab májusra	—
Zab októberre	5.79—5.80
Tengeri májusra	4.86—4.87
Tengeri júliusra	5.—5.01
Repce augusztusra	12.35—12.35

Zárhat 5 órakor:

	korona
Oszták hitelrészvény	670.25
Magyar hitelrészvény	687.—
Leszámítolóbank részvény	438.—
Rima-Murányi vasmű részvény	507.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	661.50
Közuti vasut	619.—
Városl villamos vasut részvény	314.—

S z e s z ü z l e t .

— Április 30. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115
korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban
118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100
liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szárított mosók 12:80—13— korona mmásanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilo-
grammon felüli súlyban 98—99 fillérig, öreg közép páron-
ként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal
nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 103—4
fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm suly-
ban 103—4 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilo-
grammig terjedő súlyban 102—3 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli
súlyban 100—2 fillérig, közép páronként 240—260 kilo-
gramm súlyban 98—99 fillérig, könnyű páronként 240 ki-
logrammig terjedő súlyban 98—99 fillérig.

REGÉNY-CSARNOK.

A fehér hattyú.

Regény három kötetben.

Irtá: **Catulle Mendès.** [35]

(Folytatás.)

A király egy gyermek vagy egy fiatal le-
ányka nevetésével hallgatott el, bizonyára me-
lattanatta őt, hogy zord anyjával kissé inger-
kedhetik. Az anyakirálynő azonban szárazon felelt:

— elfeledted felemlíteni Albert János her-
ceget.

Frigyes elsápadt; ajkai remegtek.

— U vallásos és bölcs, folytatá a ki-
rálynő.

— Adok neki egy cellát a kolostorban.

— Őt jelöltem ki utódom.

— Az én akaratom a törvény!

— És az enyém.

— Tehát ő beöle akarsz királyt faragni?

— Többet, mint királyt, Frigyes.

— Vajjon mit?

— Császárt. Oh gyermek, annyira el van-
nak-e már füleid a zenétől tompulva, értelme-
det annyira megzavarták-e már az ábrándok,

hogy nem veszed ki a fajok egyedüli sóhaját
és nem hallgatsz a sors intésére? Az egykori
nagy német rióadalomnak csak romjai vannak
már meg. Az egykori császári köpeny, mely
fél Európát takarta, most negyven darab ro-
gyot képez. A vaskorona darabokra van tör-
ve és darabjaiból király, fejedelem készíte-

tett magának új koronát, mely éppen elég nagy egy törpe fejére. Mi lett Károly, a Henrikek és Ottó birodalmából? kérdezd meg Kniphausen herceget, kinek kevesebb alattvalója van, mint egy pástornak juba; Liechtenstein fejedelmet, ki ebédől vacsoráig átsétálhatja birodalmát; a weimar-i nagyherceget, kinek a hercegsége egy kertből áll, a Homburg-i grótot, egy kártyaasztal uralkodóját! És miatt Németország szétszaggatva haldoklik, örökös ellensége, Franciaország gazdaság és ünnepek között nevet.

Ez a vig, élő nemzet a németek holttestén táncol. De hazánknak tündökölnie kell és felvirágoznia, egynek és hatalmasnak kell lennie! Az óra közel van: a hol csak a német nyelv hallatszik, a föld is német lesz és határainkat ki fogjuk tágítani odáig, a hova csak őseink kívándoroltak.

— Asszonyom, hiszen éppen erről álmodoznak Berlinben is, mondá a király.

— S miért ne gondoljunk vele Nonnenburgban? Az egyesített Németországnak fejet is kell szereznie, és miért ne lehessen a fő Poroszország helyett Thüringia? Az! hiszem, a Wittelsbachok érnek annyit, mint a Hohenzollernek és nem először történnék meg, hogy családunk szolgáltatója a császárt. I. Karlomen kevés híján elfoglalta Nagy Károly után trónját, midőn franconiai Henrik kegyetlenkedett. Igaz, hogy Poroszországnak tekintélyes hadserege van, de velünk van az Isten. Ő ágyukkal tartja fenn a tekiutélyt, mi keresztrel fogjuk fölemelni.

A porosz által létrehozott császárság átkos lenne; ellenben a Thüringia által létesített katolikus és áldással telt.

— Oh! ábrándos ifju, szólj, van-e ennél magasabb álom: újra kezdeni a történelmet, felemelni Nagy Károly trónját és egyuttal III. Leo apostoli székét, visszaadni a lelküket az egyháznak és a testeket a császárságnak, és hasonlóan a mesebeli koronás óriásokhoz, kik márvány trónjukon ülve, kezükben a földgömböt és lábukat az alvó oroszlan nyakára támasztva, álmodoznak, nem törődni egyéssel, mint az egyházzal és Istennel.

— Igen, ez talán szép lenne, mondá a király, kinek szeméi alig látszottak a lelkesült beszéd alatt egy pillanatra is felgyulni. Azután hozzá tévé: — De ilyen dicsőség ma már nem érhető el.

— Elérhető! kiáltott a királynő.

— Milyen eszközökkel anyám?

Hozzáfutott fiához, leült a felborított faltszere. Nem volt többé az a komor, rideg arcú nő, kinek vonásai szavainak legnagyobb lelkesülésénél sem változtak, hanem anya volt. Mosolyogni próbált, karjait terjeszté fia felé, mintha ölelni akarná és csaknem hízog hangozmondá:

— Milyen okos vagy ma! Hallgatsz rám és érdeklődöl a komoly dolgok iránt. Így van ez jól, Frigyesem. Az előbb nagyon kegyetlen voltam hozzád, de ne haragudjál érte, felingereltek. Hanem már megtörtént. Hiszen talán csak nem hitted, hogy leakarta ak mondatot Albert János herceg javára? Miért volna erre különben is szükség, ha te ilyen komoly vagy? Így már nem lesz köztünk semmi egyenetlenség ezentúl. Csevegjünk tehát egymással, mint anya és fia szokott.

S még lágyabb hangon folytató:

— Azt kérdezd tőlem, milyen eszközökkel tennélek császárrá? Ne nyugtalanodjál az eszközök miatt. Ezek roppant mély kombinációk, melyeket te gyermek, még meg se értenél. Nemde haragszol a politikára? Neked magadnak semmit sem kell tenned, legalább semmi nehezett. Egy szép napon, midőn legkevesebbé várod, azt fogom neked mondani: „Jöjjön felség” és császári felségednek nem lesz egyéb gondja, mint beülni a trónba. Tudod, olyanformán — tévé hozzá halvány mosollyal, mely sehogy sem illett hideg ajkaira — mint Madarász Henrik a Hattyu lovag első felvonásában. Egyedül az szükséges, hogy bizzál bennem és engedelmessédjél kisé.

— Miben? kérdé Frigyes nyugtalan tekintettel.

— Légy nyugodt. Nem kérek tőled semmi féle terhes áldozatot. A képviselőház, talán már tudod is, azt akarja, hogy szánúzd Hans Hammert. En nem vagyok egy véleményen a házál. Nem vétek szeretni a zenét, és egy nagy

királynak pártolnia kell a művészeket és művészetet. Igaz, hogy annyi millió egy színház építésére kissé sok. Thüringia napról-napra jobban szegényedik. A sörfogasztási adó ugyszólván az egyedüli tekintélyes jövedelmünk, ha a thüringiaiak mértéktelenség lennének egy-szerre, nem volna pénze az államnak. Igen jól tennéd, ha várnál egy keveset a színházzal.

A legyőzött Franciaország aranyával egykor sokkal szebbet építenének neked! Addig megtarthatod Hans Hammert, Ő lángész és én sohasem állítottam az ellenkezőt. Egyedül ő van arra hivatva, hogy megírja koronázási indulót.

— De hát mit kíván tőlem, anyám?

— Majdnem semmit! Ne légy olyan vad, ne rejtőzzél el, ne fuss el minduntalan. Miniszteridet gyakran igen kellemetlen helyzetbe hozod; távollétedben nem tudnak mihez fogni, még ha tőlem kérnek is tanácsot; jelenléted szükséges, hogy a rend letek, decretumok alá legyenek írva; a miniszteri tanácsban nem elnökölhet egy üres fauteuil.

— Strockhaus ur nagyon unalmas ember, asszonyom.

— De igen derék szolgál! Igazságtalan vagy iránta. Azután szükséges, hogy némelykor alattvalóid előtt is mutasd magadat. Hogyan szeressenek, ha nem is ismernek? Láthatod, alig két hónapja, hogy a nemzetközi kiállítás megnyitásánál sem voltál jelen Nonnenburgban, hanem dajkához menekültél a hegyek közé és Albert János herceg elnökölt a megnyitásnál. Az ilyen nem feledik el fiam, és a nép elégedetlen. Gondolj arra, hogy talán nemsokára, neked kell valamit tőle kérned! Olyan nagy megerőltetésbe kerül felülni fehér lovadra és közéje menni a lelkesült tömegnek, kezded üdvözlőlvén őket? Légy nagylelkű, gyermekem; nem kell megfosztanod arcod látásától, kik a vérüket örömmel adják érted.

(Folytatása következik.)

Nemzeti színház.

Bérletszünet.

Bérletszünet.

Csütörtökön, 1902. évi május hó 1-én:

MEGNYITÓ DISZ-ELŐADÁS.

Műsor:

Ünnepi nyitány. Irta: Zichy Géza gróf. Előadja: A színházi zenekar Orbán Arpád karnagy vezényletével.

Alkalmi prólog. Irta: Somló Sándor, a budapesti Nemzeti színház igazgatója. Előadja: Somló Sándor.

Tannhäuser opera Erzsébet-belepője. Éneklő: Zilahiné-Singhoffer Vilma.

„Ő.”

Ez alkalomra írt színpadi jelenet Herceg Ferenctől.

SZEMÉLYEK:

Sándor . . . Ternyei L. Hedvig . . . Répásy G.
Zoltán . . . Maribázi M. Margit . . . Gazdi A.
Nina . . . Haller Irma. A dada . . . Tolnainé.
Mariska . . . Parlágyi K.

Prólog. Irta: Váradi Antal dr. Előadja: P.-Lukács Juliska.

Mohács után.

Történelmi dráma 1 felvonásban. Irta: Bartók Lajos.

SZEMÉLYEK:

Zápolya János Ternyei L. 1. csatlós . . . Ungvári V.
Török Bálint Gözon Béla. 2. csatlós . . . Sarkadi A.
Martinuzzi . . . Csiky László. 1. sirásó . . . Fehér Dezső.
Perényiné . . . Lukács J. 2. sirásó . . . Tukorai L.
Órg nemes . . . Győre A. 1. poroszló . . . Balog Arpád.
1. nemes . . . Nemeth J. 2. poroszló . . . Abai Gyula.
2. nemes . . . Rethy István. Mártha . . . Borostyán S.

Prólog. Ez ünnepélyes alkalomra írta: Ábrányi Emil. Előadja: Gazy Aranka.

A falusi tréfa.

Eredeti népszínmű 1 felvonásban. Ez alkalomra írta: Gé-
ozy István. A dalok szövegét és zenéjét szerette: Dóczy J.

SZEMÉLYEK:

Menyhárt, bíró Polgár S. Híri Biri . . . Tolnainé.
Órzsé, neje . . . Follinuszné. Kati, cseléd . . . Kertész Kata.
Esztike leánya Karácsonyi. Kocsis . . . Ungvári V.
Zsólyominé . . . Daróczi Ilka. Főszolgabíró . . . Juhász S.
Gyurka, fia . . . Békéssy Gy. Plébános . . . Nemeth J.
Mudrics Zsiga Győre A. Rábi . . . Balog Arpád.
Flóra, neje . . . Pajor Agnes. Pópa . . . Váradi M.
Lenczi, fia . . . Kley M. Iskolamester . . . Rethy István.
Tavi Tivadar Tukorai L.

Hymnus. Előadja a színtársulat összes személyzete.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

NYILTTÉR.*

BORHOZ LEGJOBB!!

KITUNO ASZTALIVIZ

1695

NYÁLKAOLDÓ GYÓGYITAL.

Egy jó forgalmu helyen levő,
látogatott

kávéház

betegség folytán eladó.

Bővebbet a kiadó-hivatalban.

Garson lakás

két utcai szobából

azonnal kiadó

791

Szabadság-tér 11.

Lakásváltoztatás.

Dr. Lakatos I.

szülész, nő-orvos,

Kazinczy-utca 8. sz. alá

költözött.

823

Borszivattyuk
 3 évi jótállással.
Bortömlők
 gyári áron
Hönig Frigyes
Arad,
 Rákóczi-utca 28. sz.
 Ugyanott 1444
tüzi fecskendők
 és kutak.

Nagy raktár
 elsőrendű portland-czement
 és vízhatlan mészből.

≡ Az ujvidéki kova malomkövek egyedüli elárúsítása. ≡

Malom-berendezések és azokhoz szükséges eszközök és anyagok:

Sárospataki és francia malomkövek, valódi svájci malomkö élesztő szerszámok, francia kőszűrők, kül- és belföldi gépszijak, hengerszékek, lisztselyem szövetek, felvonó hevederek, serlegek, serleg-csavarok, fa-szija korongok, kötél korongok, legjobb minőségű kenőanyagok, zsák-taligák, ólom-zárak stb.

Szesz-gyárak részére: Különböző jó minőségű gép és henger olajok, süritő anyagok, asbest-lemezek, asbest zsinórok, Burgmann-féle tömitések, olajbelek. Hungaria-frictions zsinórok, kautsuk-árak, kender tömitések, fessmérők, ellenőrző csapok, vizállást mutató készletek, sárga és vörös rézcsövek, kovacsolt vascsövek és összekötő részei, gőzhenger kenő-szelenczék, Stauer-féle kenő-szelenczék, önműködő kenő-szelenczék sárga rézből.

Cséplőgépek és locomobil javításához szükségelt dobsinek, dobsin-csavarok, locomobil forrcsövek, csősüritő gépek, sodrony és sörte csőkefék, csavar metszők, csavar-kulcsok, réteg-fém, reszelők, szerszám aczél, cséplőgég rosta-lemezek, tápszivattyu kautsuk csövek, emelő-gépek stb.

Gazdaságok részére: gazdasági, raktármérlegek, gabona-zsákok, legjobb minőségű cséplőgép-, locomobil-, kazal-, szekér- takaró ponyvák, gép olajok, gépszir, kocsikenőcs, petroleum, carbolineum fedellemezek és szegek, kerti és tüzi fecskendők, kender tömlők, cukorrépa-művelő eszközök stb.

Szőlőszeték részére: borsajtók, bor-szivattyuk, prima minőségű kacsuk-tömlők, perme-
 tezők és alkatrészei, kékkő kénpor fuvo stb. — Legjobb minőségekben és a legjutányosabb áron kaphatók 358

Magyar Ferencz

gép-, szerszám- és műszaki kellékek üzletében
 Aradon. Zrinyi-utca 6. szám. — Megyei és városi telefon 30 szám.

Méltányos árak mellett
S Z É P

Báli meghívók.
 Tánczrendek!
 Levélpapírok!
 Boritékok!
 Névjegyek!
 Gyászjelentések!
 Számlák!
 Falragaszok!
 és minden egyéb
NYOMTATVÁNYOK

készítettnek a legnagyobb választékban

az
Aradi nyomda részvény-társaságnál.

Hoffmann Sándor

divatáruháza és szőnyegtelepe

A „fecskehez.” ARAD, Színház-épület.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívni **kirakataimban látható**

harisnya, napernyő s ingblouse kiállításra,

melyek tanuságot tesznek arról, hogy **üzletem kiállja a versenyt bármely fővárosi céggel is.**

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat franco küldök.

Elismert legjobb minőségű harisnyáim árjegyzéke:

gyermek harisnyák	I. minőség patent fekete, barna és fehér, dupla-sarokkal és hegygyel.											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	és 12 éves gyermekeknek
	50	55	60	70	80	85	85	90	95	100	110	és 120 fillér párja.
	II. minőség szintén patent											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	és 12 éves gyermekeknek
	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	és 95 fillér párja.
	Női fekete harisnya tömött kötés	60 fillér
	Női fekete harisnya gyöngy-kötés színes sarokkal	1.10 „
	Fil d'ecos-czernából fekete és barna	1.40 „
	Férfi harisnya (sokni) nyers és fekete	35-60 „
	Férfi harisnya (sokni) czernából	75-90 „
	Piczi gyermeknek való csikos harisnya	20 „
	Bicikli harisnyák	70 fillértől feljebb.

Gyermek bokarugók legnagyobb választékban és olcsó áron.

230—1902. végrh. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1901. évi Sp. II. 783/14 számú végzése következtében Dr. Tamásán Lívius aradi ügyvéd által képviselt, Bukurovits György és neje jávára Ordodi János Arad-gáji lakos ellen 400 kor. s jár. erejéig 1902. évi márczius hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1265 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 50 m. m. tiszta buza, 30 m. m. csöves tengeri, — 2 vastengelyű kocsi, — 2 pej kanca, — 1 vaseke taligával, — 2 lóra való saját szerszám stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a pécskai kir. járásbíróóság 1902. évi V. 72/4. számú végzése folytán 400 korona tőkekövetelés, ennek 1900. évi június hó 29. napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 268 kor. 15 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig végrehajtást szenvedett ó-pécskai 1583 sz. alatti volt tanyáján leendő eszközökre 1902. évi május hó 3 napjának délután 2 órája és a Rózsa István zárgondnoknál levő 30 m. m. buzára Ó Pécskán 1902. évi május hó 3 ának d. u. 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek jávára is elrendeltetik.

Kelt Pécskán 1902. évi április hó 20. napján.

Bozsidár Dezső,

kir. bírósági végrehajtó.

828

Eddig több mint

10.000.000 koronát

fizettünk ki osztálysorsjegy-nyeremények fejében.

A most kezdődő húzáshoz ajánljuk

osztálysorsjegyeinket

az alábbi áron:

egy egész sorsjegy 12.— kor. egy fél sorsjegy 6.— kor.
egy negyed sorsjegy 3.— kor. egy nyolczad sorsjegy 1.50 kor.

! Pontos kiszolgálás !**!! Teljes titoktartás nyerés esetén !!****MERCURBANK**

Budapest, IV. ker., Váci-utca 37. szám.

Telefon helyi és megyei 387. szám.

M i é r t ? ? ?

vennénk silány külföldi padlófénymázakat drágán, mikor alatt jegyzett czég csontkeményre száradó

borostyánfénymázát**1 kgrmos dobozban 60 krért.**

Amerikai szagtalan villámpadló zománczát 1 kgr. tartalmú üvegben **85 krért**, Linoleum zománczfestéket **75 krért**, mindegyiket 3 színben és teljes jótállás mellett árusítja. — Saját gyártmányú Latinober, Oker, Angyalveres, fekete, zöld és ezekből vegyithető számtalan színű olajfestékeit kgrmonként **3z krért**, fehér **36 krért**. — Továbbá ezen szakmába tartozó számtalan más cikket legolcsóbban ajánl.

Elvállal **szobapadozatok festés és fénymázolását** az anyagok és csekely munkadíj felszámítása mellett. **szobafestő és mázoló munkákat** legjutányosabban stíluszerű kivitelben. Levélben megkeresések azonnal elintéztetnek. — Vidéki rendeléseknél csomagolás díjtalan.

Kiváló tisztelettel

833

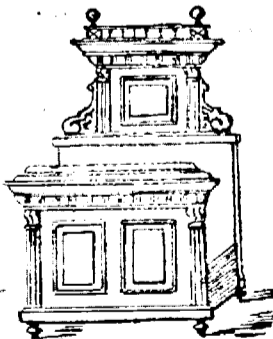
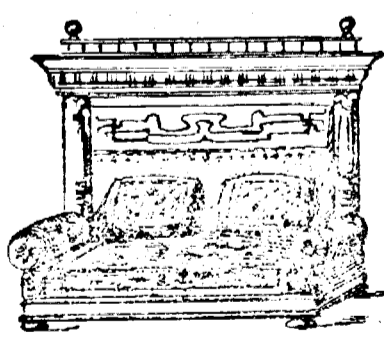
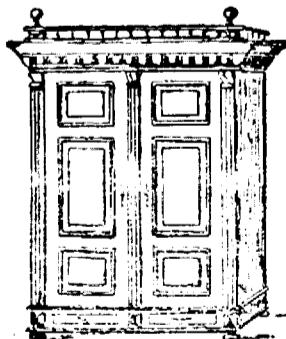
BRAUN N. ANTAL

Boros Béni-tér 6. — Forray-utca 7.

Nagy butorraktár!

Bámulatos olcsó árak!

Állapított 1858.

Állapított 1858.

Kiváló anyag. Izléses kivitel.

ROSMANITH ALBERT és FIA

Arad, Andrásy-tér 8-ik szám. (Az udvarban.)

Dusan felszerelt raktár mindennemű butorokban.

Szalon-, ebédlő- és hálószoba-berendezésekminden modern stílusban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig folyton készletben, izléses, szolid kivitelű **kárpitozott butorok** nagy választékban.

A nagy készletnek megfelelő üzlethelyiségünk az udvarban lévén, azon kellelmes helyzetben vagyunk, hogy készítményeinket **bárkinél is olcsóbban** adhatjuk. Ennél fogva ajánljuk a n. é. vevőközönségnek raktárunk megkeresését saját érdekében el nem mulasztani.

Kiváló tisztelettel

Rosmanith Albert és Fia.

529

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Kivánatra képes árjegyzék.

Eladó

egy tudományos könyvtár, egy hármass pánzcélos tresorral ellátott

Wertheim-Cassa.

Továbbá mindenféle legfinomabb butorok, bronz órák, garnitúrák, ellenzők, függönyök, szőnyegek, stb.

Megtekinthető Zemplényi Sándor lakásán, Színházépület, d. u. 2 órától kezdve. 817

768—1902. alk. sz.

Hirdetemény.

Egy drb. kisművésű 4 éves pej kanca, kissé csillagos, jegytelen ló, bitangságban fel-fogatott s ha jogos tulajdonosa nem jelentkezik, folyó évi május hó 20-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad-Gája, 1902. évi április hó 29-én.

Madarász,

alkapitány.

835

Magy. kir. államv. üzetv. Szombathely.

6367—1902. III. sz.

Pályázati hirdetemény.

A magy. kir. államvasutak Győr—Jutasi vonalának Varsány állomása ki fog bővített, a mely munkára ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A tervek és költségvetés, a szerződési tervezet, a feltétel füzetek és a pályázati feltételek a szombathelyi üzletvezetőség pályafenntartási és építési osztályánál, valamint a veszprémi osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb folyó évi május hó 7-ig délelőtt 10 óráig I. osztályunknál nyújtandók be lepecsételve erre felirattal: „Ajánlat Varsány állomás bővítési munkáira.” Csak idejekorán beérkezett írásbeli és az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Távirati uton tett, vagy később beérkező ajánlatok, valamint pótajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi május hó 5-ig déli 12 óráig 2000 korona azaz Kétezer korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál befizetendő.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

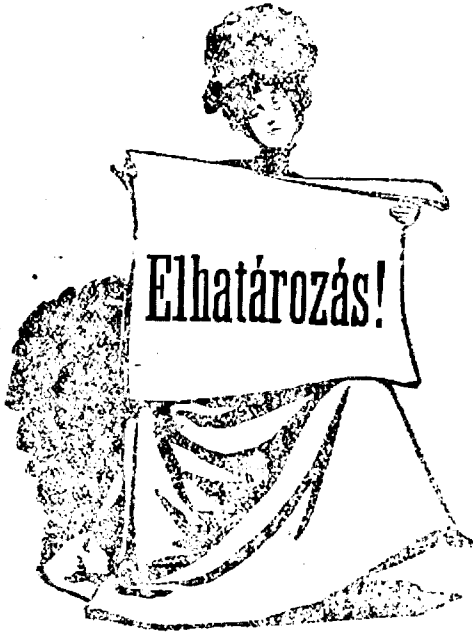
Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi üzletvezetőség legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken feül számításba nem vétetnek.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel.

Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak fenn-tartjuk.

Szombathely, 1902. április 12. Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

Az eddigi közismert rendszertől eltérve, mai naptól fogva

teljesen ingyen adok, minden költség

nélkül,

papirkerettel együtt

egy művészes kivitelű, 65 centiméter magasságu,

életnagyságu platin brom-fényképet

mindazon tisztelt vevőknek, kik áruházamban 20 korona értékű árut egyszerre bevásárolnak.

A fénykép-bonnon való részleges bevásárlást pedig az eddiginél is előnyösebbé teszem az által, hogy a bevásárlási összeget

20 koronáról 10 koronára leszállítom.

S ezennel fölkérem mindazon tisztelt vevőimet, kiknek fénykép-bonja a 10 korona összeget már elérte, sziveskedjenek fényképeiket nagytás céljából hozzám juttatni.

Hogy egy életnagyságu platin brom-fényképet

papirkerettel együtt,

minden ráfizetés nélkül,

teljesen ingyen szállítok:

ez oly kedvezmény, melylyel magát a fővárost szárnyalom túl! Harmincznégy kirakatom szemlélete viszont mindenkit meggyőz arról, hogy választék és olcsóság tekintetében áruházam szintén utólérhetően színvonalon áll.

Kelt Aradon, 1902. évi május hó 1-én.

829

Kiváló nagyrebecsüléssel

Porter Vilmos

nagy áruháza

Arad, Szabadság-tér.

251—1902. m. számhoz.

Árlejtési hirdetmény.

Csanádvármegye törvényhatósági és vasuti állomásaihoz vezető közutak fenntartása és folytatólagos kiépítésére az 1902—1904. években szükséges és a lökösházi, nagy-majláth-ambrózfalvai és pitvarosi, valamint esetleg a kurticsi és tótkomlói vasuti állomásokon átadandó terméskő, rostált folyamkavics és esetleg rostálatlan kavicsos homok szállításának biztosítására a vármegye közigazgatási bizottságának 1902. évi márczius hó 12-én kelt 375. kib. számú határozata értelmében a kir. államépítészeti hivatal helyiségében Makón 1902. évi május hó 12-én délelőtti 10 órakor tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A szállításra pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az 1 koronás bélyeggel, továbbá 400 korona azaz négyszáz korona és a felajánlandó terméskőnek saját pecsétjükkel ellátott mintájával ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a kitűzött nap délelőtti 9 és fél órájáig a fent nevezett hivatalnál nyujtsák be.

Az ajánlatban azon egységárak, a melyekért a vállalkozók az egyes anyagokat a különböző vasuti állomásokra kiszállítani hajlandók, köbméterenként és 10 tonnás vasuti wagononként részletezve, számmal és betűvel kiirandók, és a felajánlandó anyagok termelési helye (kő- és kavicsbánya) megnevezendő.

A vállalatra vonatkozó részletes feltételek s a szerződés mintája a kir. államépítészeti hivatalnál Makón a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve átvehetők.

Makón, 1902. évi április hó 24-én.

830

A csanádvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal.

A szőlő

OIDIUM

betegsége ellen

a legjobb szer a

DR. ASCHENBRANDT-féle

RÉZKÉNPOR.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban á kilogramm 46 fillér ;

10 és 5 kilogrammos zsákokban á kilgr. 50 fillér.

Használata olcsóbb, mert kevesebb kell belőle; biztosabb, mert a lombhoz tapad, a szél le nem fujja; ajánlatosabb — mert a mustot nem bűdösíti — mint a tiszta kénpor vagy kénmáj.

A szőlő érését sietteti, a termés minőségét javítja.

Ott, ahol mult évben a peronospora nem tett kárt, de a lisztharmat igen, az első permetezés helyett elég rézkénporral a tőkét beporozni. Ez pedig lényeges költségmegtakarítás.

Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik.

Megrendeléseket elfogad s

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Megrendeléseket elfogadnak a vidéki megbízottak is.

A por kapható: Fejér Gyulánál Aradon, Henny Sándornál Uj-Szent-Annán, Jamnitsky Sándornál Uj-Aradon.

785

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha telepe
ARADON,
Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

csász. és kir. udvari szállító

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

536

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

VAJDA BENŐ

fogorvos

Arad, Szabadság-tér Színház-épület.

Készít rágásra teljesen használható

MŰFOGAKAT,

foganként 2 frtért.

Fogak plombirozása titűnően olcsón, jótállás mellett. 768

Fájdalom nélküli foghúzás 1 forint.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Dohány-utca 20. szám** (Sip-utca sarok) alatt levő

Weingruber-féle vendéglőt,

melynek konyháját eddig is én bírtam és vezettem, **1. év május hó 1-től** egészen átvettem s saját nevem alatt tovább vezetni fogom. Minden törekvésem oda fog irányulni, hogy e teren szerzett hosszú tapasztalataimat felhasználva, nagyrabesült vendégeimet minden tekintetben kiégítsem és kerem a fővárosba jövő közönség szíves pártfogását.

Teljes tisztelettel

Dukász Jakab

1922

vendéglős

Budapest, VII., Dohány-utca 20.

Ha

ujkerékpárt akar venni,
vagy**kerékpárját**

javítani óhajtja, forduljon

Kaimár József

műszerészhez.

589

Arad, Salacz utca 2.

Lakás kiadás.

Andrássy-tér 7. szám alatt, a II emeleten 5 szoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel november 1-től kiadó. 798

Eladó házak.

Trombita-utca 28., 29. és 30-ik számú házak előnyös feltételek mellett eladók. Zenner Agostonnál Kiskarika-utca 2. szám. 803

Tárbeszéltő 369.

Gróf KÖNIGSEGG LAJOS

a magyar kir. Államvasutak gépgyárának arad-csanádi kizárólagos képviselője
Aradon. Vörösmarty utca 1. sz.

Kivánatra küld 1580

árjegyzéket ingyen és bérmentve.

TELEFON

Legnagyobb választék
arany, ezüst és ékszer-
tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz
fizetés mellett a legmagasabb
árban megvételnek, vagy be-
cseréltetnek.

Kereskedők figyelmébe!**Román nemzeti****kötőszövetek**

valódi

gyapjuszövetből és pamutczernából

sima és olajnyomatu virágokkal.

! Kiváló ujdonság!

Mechanikus szövő- és festőde

Német-Bogsán.

Minták bérmentve. 780

Képviselők kerestetnek.

Scherhag H. és fia
női kézimunka
és
himző anyagok és kellékek
raktárában
Deák Ferencz és Fábrián-utca
sarok épületébe
helyeztetett át.

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos
női-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Ujdonságok naponta érkeznek.

536

ALAPÍTOTT 1875.

TELEFON 238.